

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14
Pe o lună . 2.40

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscripte nu să inape-
lază.

Chestia școlară în comitatul Hunedoarei.

Arad, 6 Decemvre.

Zilele acestea ni-a căzut în mână următoarea monstruoasă dovadă de cultura ce se dă cu ajutorul anumitor școli din țara noastră. E o cartă postală pe care o scrie cineva din comitatul Hunedoarei — cel mai românesc ținut din Ungaria — mamei sale și care are următoarea înfățișare:

„Vefák Mámé kunoszkute ké kártya dila dunévaszté am kápétaté sinyám bukurat lu-grécci si kopije isz szénétosz szénétate isz postim sinoj si zicsem szevij aics si szelész lá draku pé Hljé Bányi lám kápétat trizecde koranye Reszt orémász de zecse zocs sijam cisz ké mijé szenum remujé inápoj kem kaut om lákásé sin kászá dinápoj székéntács om si szodács ofáre ku kit putyécs si csé jeszté inkásza dinápoj, szém trimecsecz pé kumám pusz gyeszkosz leszkatyé noi ácsi si csám vorbit.

Ném kinem de szenéztátye... Válasz”.

Iată unul dintre cele mai triste documente de istorie culturală; iată un rod al nefastei politici care se propovăduiește cu o stăruință demnă de o cauză mai bună în întreaga țară! Scriitorul acestei cărți postale e un absolvent de școală de stat sau de școală comunală din acel „Canaan al școlilor comunale”, care e comitatul Hunedoarei. În fața acestui document te întrebi involuntar: acestea sunt rezultatele pe cari le aduce pe seama poporului din acel comitat școala actuală, pe care o cercetează? Dacă numai atâta poate produce această instituție culturală, atunci multe cheltuieli pe cari le au comunele

și statul și multele osteneli ale copiilor nu sunt în raport direct cu roadele pe cari le produce. În acest caz școala e numai un loc de caznă. Dacă elevii nu învață pentru viața practică nici atâta, ca să se poată înțelege în scris cu cineva, de ce atâta osteneală și cheltuială?

Se va răspunde: tocmai acesta și este interesul statului nostru ca el să împiedece progresul cetățenilor de altă limbă, desfigurându-le sufletul, schimonosindu-le întreaga mentalitate și făcându-i niște caricaturi demne de compătimit. De aci multele și marile efortări de-a închide școlile confesionale și de-a le înlocui cu școli străine sau de-a lăsa satele fără școli, de aci hiperzelul inspectorilor școlari de-a înăbuși ori ce tendință de cultură adevărată a poporului și de-a inocula cu forța cultura ungurească în sufletul țaranului român. De aci fenomenalul succes al inspectorului regesc al comitatului Hunedoara de-a fi închis, în curs de patru ani, nu mai puțin de 134 de școli ortodoxe române și de a le fi înlocuit în parte cu câteva școli de stat și comunale, lăsând peste 200 de sate fără de școală. O adevărată politică culturală, demnă de Ungaria modernă! Ori ce stat cult de astăzi s'ar rușina, însă, de sigur de ea.

Dar constatarea aceasta ne poate da oare întregul răspuns la întrebările ce se leagă de stările școlare din comitatul Hunedoarei? Oare în acest comitat e numai statul și sunt numai inspectorii regești și organe administrative mai mult sau mai puțin perverse? Nu mai este acolo și un

popor de peste 300.000 de Români, cari își au și ei conducătorii lor și păstorii lor? Nu este acolo de mai multe decenii încoace o întreagă pleiadă de conducători puși în fruntea poporului? Dacă da, ce-au făcut ei pentru a asigura pe seama poporului o cultură potrivită cu trebuințele sufletesti și trupesti ale acestuia? Ce-a făcut mulțimea de preoți și de protopopi în această chestiune? Ce-a făcut mulțimea de advocați români, crescuți cu stipendii românești?

Ne aducem aminte de un caz analog. Dela 1907 încoace s'au năpustit cu o furie tot așa de turbată organele administrative ale încă unui comitat românesc asupra școlilor românești confesionale ale comitatului, dar au aflat o rezistență remarcabilă în câțiva conducători, cari s'au făcut luntrepunte spre a salva școlile din ghiarele inspectorului șovinist și anticultural. În adevăr, goana împotriva școlilor românești din comitatul Făgărașului n'a fost cu mult mai domoală, decât cea din comitatul Hunedoarei, și cu toate acestea în comitatul Făgărașului nu s'au închis nici zece școli românești, câtă vreme în al Hunedoarei s'au închis vre-o 140.

Să căutăm vina numai în afară de noi? Ar fi, ce e drept, mai comod, dar ar fi oare tot așa de just? Vina e în mare parte și a conducătorilor locali, clerici și mireni, și credem s'ar aduce mari servicii cauzei noastre obștești, dacă lucrurile acestea s'ar discuta în ziaristica noastră fără nici o rezervă față de cei vinovați.

Căci să ne dăm numai puțin seama

Guy de Maupassant intim.

— Amănunte absolut inedite. —

De Adrian Corbul.

II.

Ernest Renan și Maupassant.

„Imi închipuiesc — imi spunea dna de D... — pe nici un artist sau scriitor mare n'a avut cu atâtă continuitate și teamă instinctivă sfârșitului său ca Maupassant. În operele lui, nota predominantă e mila și oroarea pe care o simțea el pentru viețile perdue, risipite, pentru zădărnici existenței pe acest pământ. Gândul acesta nu-l părăsea nici odată; și cea ce sdruncina mai tare bogatul lui suflet, era imposibilitatea de a se resemna față de destinele omenești. Ori-care incident, cât de neînsemnat să fi fost el, readucea în mintea lui Guy ideea inevitabilei morți. Și cine voiește să cunoască pe marele scriitor, cine voiește să-și facă o părere de credințele, de teama lui, n'are decât să citească în romanul său „Bel-Ami” celebrul pasaj în care bătrânul poet Norbert de Varennes își strigă disperarea și groaza de a îmbătrâni. Și toate zilele lui Maupassant au fost plătite de spectrul morții. Eu am crezut în totdeauna că boala lui — oh! groaznică nebunie care pulverizat acest creier așa de limpede și de generos — a fost pricinuită mai ales de fantoma morții sale.

Și ca să-ți dai mai bine seamă de sbuciumul lui Maupassant și de neputința lui de a se resemna — să-ți reproduc, pe cât voi putea mai exact

o convorbire între Maupassant și Renan, într-o după amiază de iarnă, în timpul vizitei lor la mine. Parcă-i văd: Maupassant ședea în fața mea în jurul măsuței de ceai; Ernest Renan, după obiceiul lui sta în picioare, răzimat de cămin cu ceașca de ceai în mână, din care sorbea cu șgomot.

Venise vorba de viață și de moarte, eterna problemă a cugetătorilor. Bătrânul Renan ne făcuse tocmai cu ironia profundă care-l caracteriza un rezumat al filosofiei budiste. Maupassant și eu ascultam cu atențiune cuvintele ce curgeau gărlă din buzele marelui om. Și era curios să-i fi văzut pe acești doi scriitori atât de deosebiți unul de altul, stând la oaltă: Renan, durduliu și vioi, cu chipul lui ras și grăscior, cu ochii scilpitori de ironie, cu pletele albe ca argintul și pe cari le netezea din când în când cu mâna lui mică și grasă; în partea cealaltă Maupassant, masiv și pătrat, cu chipul hărbătesc, cu mustața stufoasă. Ernest Renan își încheiă expunerea cu o descriere a Nirvanei, a sumbrei Nirvane, descriere atât de oloventă încât ne strecura ca un fior senzația infinitului în inimă. Il priveam pe Maupassant. Ți-am spus parcă, „cât de rezervat era el în societate; nici odată nu ar fi exteriorizat sentimentele ce-l agitau. Dar eu care-l cunoșteam atât de bine, ghiceam chinul inimei lui, sub politicoasa conversație de salon.

— „Ori ce s'ar zice, roști deodată Maupassant, nimeni nu-și poate face vre-odată o idee mai mult sau mai puțin exactă, de ce ne așteaptă după moarte. Fericitei cei cari cred într-o viață viitoare. Eu însă care știu că moartea e eterna nesimțire, cum să-mi închipuiesc situația mea când nu voi mai

fi? Cum mi-aș putea cu figura neantul cu care trăiesc, cuget și simt, cu care sunt eu?”

Și în vreme ce Renan ne privea zâmbind:

— „Cea ce voi spune — vorbi eu — a fost desigur spus și răspus: eu sunt însă de părere că somnul e singura imagine a morții. Când mă gândesc că nu voi mai fi, imi închipuiesc că voi dormi un somn lung, fără de sfârșit.”

— „Nu, doamnă, urmă Maupassant, afirmația aceasta, dați-mi voie să susțin nu este exactă. Imaginea nu e credincioasă. Nu! când dormim nu este ea și cum am fi morți... Când dormim trăim, respirăm, auzim, simțim. Cu toate că mintea ne e învăluită de un nor totuși avem viziuni, a-decâ vise, simțim, cu toate că în mod inconștient, dacă în odaie este cald sau frig, obrazul nostru are senzația pernei de care se alipește, când e lumină, razele ei pătrund în dosul pleoapelor noastre luminându-le. Și apoi trupul nostru palpită și are cunoștință că starea de amortire în care zace e numai temporară și că peste câteva ore va lua sfârșit... Nu, somnul nu este de fel o imagine a morții.”

Atunci Ernest Renan se apropie de noi, depuse ceașca de ceai pe masă și ne zise:

— „Eu imi închipuiesc cu ușurință neantul în care voi intra odată.”

— „Cum așa, scumpe maestre?” întrebă eu mult interesat Maupassant.

— „Ei bine, n'am decât să încerc a-mi imagina în ce raport am fost eu, față de haosul din care am eșit.

Și frecându-și mâinile grăsulii, maestrul urmă cu acel zâmbet fin și ușor, cu care avea obiceiul

cum a ajuns un Român să scrie cartă postală de mai sus? El a învățat în școală de stat, — să zicem. Dar n'are această școală și un catihet, care să-i învețe pe elevi să scrie și să cetească în limba liturgică a bisericii? Ce-a făcut acest catihet? Cine l'a controlat pe acest catihet și cine l'a pedepsit pentru neglijența lui? Sau e aceasta numai o chestie secundară? Dar se poate ca scriitorul cărții postale să fi urmat într-o școală comunală. În toate școlile comunale ale comit. Hunedoarei limba de propunere e limba maghiară și aceasta contrar tuturor legilor. Art. de lege XXVII din 1907 garantează și el dreptul susținătorilor de școală de a hotărî ei limba de propunere. Cum se face deci că în toate școlile comunale înființate până acum, chiar și în timpul mai nou, limba de propunere nu e aceea a poporului, ci aceea a notarului sau a finanților și jandarmilor din sat?

Ce-au făcut în această privință preoții din satele unde s'a înființat școală comunală? Și pe advocații români din acest comitat chestiunea aceasta nu i-a interesat de loc? Insuș comitetul nostru național n'a crezut că are datoria de a purta de grijă, ca să nu se comită o călcare de lege atât de grosolană și atât de păgubitoare? Scriitorul cărții postale de mai sus a învățat, probabil, într-o astfel de școală și nici învățătorul, nici preotul-catihet nu l'a învățat atâta limbă românească, ca să poată scrie măcar o scrisoare scurtă.

Noi aducem aci un singur caz, dar numărul ăstorfel de cazuri s'ar putea înmulți până la infinit, căci întunerecul în această parte a țării e enorm de mare. Înainte de a trage pe alții la răspundere pentru marea crimă săvârșită la adresa sufletelor mai multor sute de mii de oameni și cetățeni, am dori ca ai noștri dela fața locului să ne servească înșiși cu lămuriri.

Un om sincer. După nenumărate somnri pe cari le-am adresat în vreme de un an acuzatorilor noștri, cunoscuți și necunoscuți, de-ași preciza acuzaele și a prezenta dovezile „tradării” noastre, — fără să primim alt răspuns decât veșnica reeditare a aceluiași acuza nedrepte — azi s'a găsit în sfârșit, un om sincer care să le precizeze.

Dl Dr. Aurel Vlad, fostul deputat al Orăștiei, publică în numărul de azi al „Românului” un articol mai lung, „Partidul național român și Tribuna”, în care înșiră crimele ce le-am fi săvârșit.

Cu aceiași francheță cu care a precizat dl Dr. A. Vlad acuzaele, ne vom prezenta și noi dovezile — arătând că tot ce se afirmă la adresa noastră sunt zvonuri neîntemeiate și opera unor intriganți păcătoși.

Demisia baronului Conrad în Cămeră
Era numai logic, din punctul lor de vedere, ca compatrioții noștri văzând amenințată steaua contelui Aehrenthal, a acestui protector suprem al aspirațiilor panmaghiare, să recurgă la toate mijloacele cu putință pentru a abate o primejdie iminentă. Ziarele ungurești sunt pline azi de bătărăni la adresa moștenitorului de tron („Budapesti Hirnap” îl numește chiar „domnul moștenitor”) și până și cele inspirate de guvern protestează în contra ori cărei încercări venite de sus cu scop de a lărgi sfera de influență a celor dela conducerea armatei noastre austro-ungare. Zarva aceasta a presei ungurești s'a transpus și în Cămeră prin rostul — al cui altui — al contelui Albert Apponyi. Temutul lăncier al imperialismului unguresc s'a dat azi adică, în cadrele unei interpelări, la primul-ministru Khuen-Héderváry, cerându-i socoteală pentru fenomenele curioase ce s'au ivit pe urma demisiei baronului Conrad. Interpelarea se restrânge la patru puncte, prea caracteristice pentru orgoliul iubiților noștri compatrioți.

Iată aceste puncte:

1. Adevărat e, că demisia fostului șef al statului major a fost cauzată de anumite tendințe venite din cercuri militare, cari ținteau sdruncinarea triplei alianțe prin scoaterea Italiei din această alianță?

2. Dacă aceste tendințe există aievea, nu crede

oare dl prim-ministru că e de datoria lui să vegheze asupra sorții politice noastre externe, ba, dacă ar cere necesitatea, să câștige garanții legale chiar pentru ca politica externă a Austro-Ungariei să fie îndrumată numai de factorii constituționali: de ministrul de externe, de ministrul de război și de cei doi miniștri ai apărării?

3. E înveit contole Khuen-Héderváry să dea lămuriri complete asupra sferei de competență a șefului statului major, precum și asupra naturii raporturilor dintre aceasta și miniștri rezorturilor militare?

b. Aprobă cabinetul ungar politica triplei alianțe și dacă da, nu crede oare că e timpul eu prem, în urma ecoului universal trezit de demisia baronului Conrad, să facă declarații oficiale, cari să respire deplin nedumeririle generale?

Contele Khuen-Héderváry din nenorocire n'a fost de față la ședință și astfel trebuie să mai așteptăm câteva zile până să putem cunoaște limitele între cari i-s'a îngăduit de sus să-și apere prietenul, să-l apere pe ministrul de externe Aehrenthal.

Consiliu de miniștri. Din Viena se telegrafiază: Azi la orele 11 a avut loc un consiliu comun de miniștri, prezintat de ministrul comun de externe contole Aehrenthal. La consiliu au luat parte miniștrii comuni ai Austriei și Ungariei.

Consiliul a discutat timpul convocării și programul de muncă al delegațiilor.

„Numerus clausus” la universități. Organul partidului popular „Alkotmány” se ocupă în numărul său de azi din nou cu progresele ce le face elementul semit în Budapesta.

Pe baza datelor statistice oficiale arată că dintre 7547 studenți înscriși la universitate: 3182 (41.63%) au fost rom.-cat.; 187 (2.48%) gr.-cat.; 2512 (31.97%) evrei; 235 (3.09%) gr.-ort. etc.

„Alkotmány” anunță cu acest prilej că lozincă viitoare a politici ce se va mărturisi din fotoliul ministerului de culte va trebui să fie „Numerus clausus la universități”.

Fără îndoială nu este un semn îmbucurător pentru elementul creștin acest spor disproporținat al elementului semit la universități, lozincă proorocită de ziarul popular este, însă, o lozincă reacționară inadmisibilă în zilele de azi.

Combaterea elementului semit nu se poate face prin măsuri reacționare, ci numai prin o muncă mai conștientă a elementului creștin.

să însoțească cele mai grave și mai profunde cugetări.

— „Se înțelege. Înainte de a veni pe lume am fost una cu neantul. Ce simțeam pe atunci? Nimic, desigur, fiindcă nu eram. Ați putea oare să vă faceți cea mai mică idee de personalitatea dtră înainte, de a vă fi născut? Nici una nu este așa? Ei bine, neantul în care ne vom scufunda după moarte, este același ca cel în care am eșit... Ceva fără culoare, fără temperatură, fără hotare, fără nimic... V'ar plăcea, scumpă doamnă, să-mi mai turnați o ceașcă de ceai? Il găsesc excelent.”

Groaza de moarte.

„Contrastul între personalitatea fizică și cea morală a lui Maupassant, mă pune pe gânduri. Nici odată n'am întâlnit om mai îndrăgostit de viață; instinctele lui vitale, vibrau neconținut. Maupassant iubea Fomeia, Natura, Ideia cu frenezie. Și cu toate acestea, după o mare bucurie, el simțea totdeauna o tristete nespusă. După o zi fericită, urma o zi dezolată. „Iubesc viața, oh! o iubesc — îmi spunea el adesea ori; și cât simt dulcețea ei mai cu putere, cu atât mai mult îmi sângerează inima la gândul că odată ea va lua sfârșit. Consolează-mă, scumpă prietină, mângâie-mă, șoptește-mi cuvinte blânde, care să adormă gândurile mele nebune!”

Și în fața acestui om cu zimbetul trist de copil, nimeni nu l'ar fi recunoscut pe seriosul, pe rezervatul Maupassant.

Când bruma iernei se așternea peste Paris, când arborii erau lipsiți de frunze, Maupassant avea impresia că a îmbătrânit cu zeci de ani. Atunci îi se făcea un dor irezistibil, nebun de primăvară.

I-se părea că atmosfera iernei îi apasă pe creeri, că îl înăbușește. Îmi vorbea neconținut de trebuința ce o simțea de a vedea muguri, iarbă verde, cer albastru, soare scilpitor, de a respira aer cald și parfumat. Și când mă așteptam mai puțin, mă pomeneam cu câteva rânduri din partea lui, prin care îmi anunța plecarea lui la Nizza. De acolo, colinda Mediterana în yachtul său „Bel-Ami...”

Mi-a spus adesea că amurgurile de iarnă îl făceau să sufere grozav. Avea impresia că nu e decât o umbră, o fantomă fără carne nici oase și că în acele momente avea halucinații bizare. Gândurile i-se fugăreau învălmășite, de nu le putea stăpâni. Și mai târziu când creerul lui genial se întunecase, clipele cele mai dureroase erau pentru el clipele amurgului.

Maupassant scria numai dimineața până la prânz. Seara nu scria nici odată. În schimb cetea. Parcă'l văd stând răsturnat pe fotoliu cu o carte în mână. Dar gândul morții nu-l părăsea nici în momentele acelea. Odată l'am văzut aruncând cartea din mână și începând să se plimbe agitat prin odaie, cu degetele la frunte. Era într-o seară de Mai. Ferestrele erau deschise. L'am întrebat ce are: era palid la față și buzele îi tremurau.

A răspuns evasiv: o migrenă subită... o enervare trecătoare. Dar am stăruit și atunci mi-a arătat cartea pe care o cetea.

— „Este o carte delicioasă — îmi spuse el (mi-se pare că era un volum de Théophile Gautier). Dar nu conținutul ei m'a întristat așa. Am cetit tocmai un pasaj plin de vervă, în care autorul descrie cu mult haz o stare sufletească oarecare. Dar nu faptul acesta m'a izbit. Mi-am zis:

În momentele când scria, romancierul, era plin de vigoare, plin de viață și de voce bună. Și își spunea poate că după ce va fi gătit atâtea și atâtea pagini, se va scula dela masa de lucru, se va îmbrăca, va ieși în oraș, va prinzi cu prietenii lui va râde, va glumi. Ce frumoasă i-se va fi părut lui viața în clipele acestea. Dar azi nu mai există. Trupul lui pe care-l îngrijia cu atâta iubire, s'a descompus, s'a împrăștiat în mii de elemente. Din inima cu care a scris această carte n'a mai rămas nimic; nimic din creerul care a cugetat, din gura care râdea, din limba care se delocota odată la gustul bucatelor și al vinului generos.”

Și Maupassant adăugă cu dinții strânși, cu glasul surd, cu obrazul contractat de o durere cumplită:

— „Nici din mine nu va rămânea într-o zi nimic; nimic, afară poate de câteva slove tipărite. Și cei cari mă vor ceta vor gândi același lucru pe care-l gândesc eu de autorul acestei cărți! Și atunci va fi primăvară, și va adia un vânt parfumat, și trăsurile vor hurui pe stradă ca și astăzi, ca acum două-zeci de ani când trăia încă scriitorul de care vorbesc.”

De multe ori îi plăcea să se pună în locul altor personaje, după cum a dovedit-o cu atâta forță în scrierile lui. Dar ce-l obseda mai ales erau moșnegii și bolnavii, adică acei cari se puteau aștepta la o moarte inevitabilă și apropiată.

— „Îmi închipuiesc că aș fi bătrân, cu barbă albă, cu trupul gârbovit și tremurător, că aș fi lipsit de toate bucuriile vieții pe cari n'as mai fi în stare a le gusta. Mi-aș spune că azi-măine, sau mai târziu, voi trebui să mor! Cum aș putea trăi cu oare, cu umbra morții proiectată pe creeri

Sedința Camerei. În fața unui număr neînsemnat de deputați s'a urmat discuția reformelor militare. Singurul orator a fost opoziționistul Bizony Ákos, care a combătut proiectele.

La sfârșitul ședinței au fost interpelări. De interes deosebit a fost interpelarea contelui Aponyi în chestia demisiei lui Conrad.

Scrisori din București.

Primii fulgi de zăpadă. — Gânduri de iarnă. — Din codru în pușcărie. — Fondul milelor.

București 20 Noembrie.

Din cer cad sărutări în noaptea asta. Din cer cad petale albe în noaptea asta. Cad liniștite, sfioase în urma și înaintea drumețului întărit. Impodobesc arborii desfrunziți, așază capiteli pe stâlpii de telegraf, pe frontispiciile caselor. Se lipesc de gîmuri, ca niște fluturi cari vin atrași de lumina dinlăuntru. Se aștern pe cărări, se aștern în straturi dese, țesând covorul de mătase albă al oaspei străin care vine. Din cer cad petale albe în noaptea asta, aducând cu ele fiorul unei lumi nouă, purtând cu ele binecuvântarea, trezind în suflete nădejdea.

Sensația primilor fulgi de zăpadă. E, cel puțin pentru scurt timp, aceeași în sufletul tuturor, cari stau sub legile aceleiași firi. Pentru fiecare primii fulgi de zăpadă au ceva din farmecul nouăteii, din farmecul necunoscutului. În sufletele tuturor aduc nostalgia cerului senin, aduc dorul de soare, de erîng inverzit. Un fulg de zăpadă, o petală albă scuturată din florile, cari or fi înflorind acolo sus, după ce florile din straturile noastre au căzut acoperite de giulgiul alb, al zilelor de Noembrie, ne spune așa de multe.

Il vezi, cum se lipește de gîm. Privește câtva timp spre lumina aprinsă, apoi se prelinge ca o lacrimă pe un obraz de cîră. Câte gânduri nu se leagă de această lacrimă cerească! Cine știe dacă steluța asta albă, care a venit să se fărîme de gîmul tău nu s'a format dintr'o lacrimă omenescă. Poate dintr'o lacrimă, care, într'o clipă de înduioșare, și-a udat propriile tale gene. Cine știe. De ce trezesc atunci în suflet aceste semne cerești atîta dor, atîta părere de rău și atîta teamă? Nu e acesta un semn că sunt flori crescute din

Ași inebuni!... Sau mă mai gîndesc că aș fi bolnav de o boală de inimă, sau predispus la apoplexie, de una din acele maladii pe cari ferocitatea naturii ni-le-a hărăzit nouă, sărmani oameni atît de slabi! Mă întreb de multe ori: Ce suferă un astfel de om? Ce gânduri are? Cum poate vieții el cu oribila amenințare a unei morți subite, atîrnată deasupra capului? Ar fi grozav! Să aștepti moartea dintr'o clipă în'alta, brutală și nemiloasă. Să-ți zici, ducînd un pahar de apă la gură, că poate nu vei avea timpul să-l golești. Să te gîndești, în momentul de a traversa o stradă, că poate nici odată nu vei ajunge pînă la trotuarul celălalt, pe care să-l privești ca pe ceva imposibil de atins! Oh, Doamne! ce chin!... Și să-ți apui mai ales că orice ai face, soarta nu ți-se poate schimba. De ai avea bogății, de ai stăpîni o lume, de ai răsturna munții și seca mările, tot n'ai putea înlătura moartea asta brutală și așteptată... Imi inchipuesc că dacă aș fi într'o astfel de situație și aș vedea sutele de oameni pășind nepăsători pe stradă sub lumina vie de soare, sub cerul albastru și blînd, m'aș anina de brațele lor, m'aș arunca la picioarele acestor necunoscuți, și aș urla: „Voi, care sunteți sănătoși, și fără de teamă că moartea vă poate surprinde dintr'un moment într'altul: ajutați-mă; faceți ceva pentru mine! Nu mă lăsați să pier!...”

— „Dar nici ei, nici nimeni nu m'ar putea scăpa! urmă Maupassant după câteva clipe de tăcere.

Paris, Noembrie.

lacrimile, cari ne-au înrouat ochii în clipele de durere și de teamă. În clipele în cari fiecare din noi a veghiat, ca un părinte la capul copilului în agonie, lângă visurile lui de a căror împlinire a legat atîta noroc?

Sunt lacrimile noastre căzute din prisosul sufletului. Sunt lacrimile noastre, pe cari cerul ni-le trimite acum în chip de flori și stele, ca un semn al îndurării lui. Ni-le trimite în formă de sărutări, tăcute, line, ca o dovadă că nici o lacrimă nu se varsă înzadar, că tot ce izvorește din durerea sufletului nostru este văzut și înțeles de cerul albastru, care împrumută norii ce se abat pe fruntea noastră, care împrumută fulgerele de revoltă din ochii noștri, care împrumută lumina ce strălucește în speranțele noastre.

Au venit primii fulgi de zăpadă. Au înfundat hățășurile codrilor, au trîntit copacii bătrîni peste poticile bătute de pașii voinicești și-au făcut pe voinic să ia calea spre sat, luându-și rămas bun dela desigurile, cari l'au adăpostit, cari l'au apărat de loviturile ce i-le pregăteau oamenii. E multă duioșie în povestea asta, care ne adeverește că frunza 'n codru pînă ține, toți voinicii trăiesc bine. Și voinicul, care de câteva luni de zile străbătea codrii Moldovei, rizînd de poteră și rizînd de cei cari îi întindeau curse, a plecat, mînat de fiorul iernei, s'a coborît la cîmp și a dat prilej ziarelor să publice lungi amănunte asupra felului, în care a fost prins Pantelimon.

I-au publicat din nou fotografia cu inscripția „Theodor Pantelimon” — lui, voinicului Toader, care, de groaza pușcăriei fără aer și fără de soare, a luat calea codrului. A fost prins într'un sat din apropierea Tecucului. Când a prins de veste că jandarmii au încunjurat casa, în care se adăpostea, a ieșit la fereastră, și-a aruncat flinta, revolverul și cuțitul și a spus că se predă de bună voie. Cum nimenea nu îndrăznea să se apropie de el, și-a întins pe fereastră mîinile libere, ca să-l lege. L'au legat mai întîi și apoi l-au dus la oraș, unde se împarte dreptatea. Jurații îl vor judeca. Sub presiunea opiniei publice, care simpatizează pe acest voinic, ce n'a făcut nici un omor, și nici chiar furturi mari, probabil nu i-se va da o pedeapsă prea mare. Ori cum, libertatea, pe care a iubit-o așa de mult, a pierdut-o pentru câțiva ani. Și 'n umbra zidurilor reci, haiducul, căruia, fără să merite această poreclă, i-au zis bandit, va cânta multă vreme cu dor:

Frunza 'n codru cât se ține
Toți voinicii trăiesc bine,
Inșă frunza dacă-l lasă
Toți voinicii plec pe-acasă
Și la para focului
Ard de dorul codrului....

Au venit primii fulgi de zăpadă. Pentru cei neștiutori de greul vieții, ei fac să se întrezărească strălucirea balurilor, superbele toalete, îmbrățișările discrete, șoaptele roștite cu înțelesuri ascunse. Pentru cei neștiutori de greul vieții, aduc farmecul clinchetului de zurgălăi, icoanele fermecate de iarnă, pe cari le zugrăvește bardul național în pasteurile sale.

Cine ar putea însă descrie fiorul ce-l aduc în sufletele celor desmoșteniți? Acolo, în lumea aceea, în care-i stăpînă durerea și umilînța, în care-i stăpînă cinstea și credința, acolo e altul gîndul ce-l trezesc în suflete primii fulgi de zăpadă.

Și fondurile de ajutorare ale diferitelor instituții încep a fi asaltate. Și petițiile pe la diferitele societăți de binefacere încep să vină dese ca și fulgii de zăpadă. Nevoiașul, care ar vrea să vadă licărind în soba lui focul ca și gentila damă, care-și scoate mînușa parfumată spre a lua din mîna casarului couponul, bat aceleași praguri.

Și, nu știu cum, dar un sentiment de milă te cuprinde, nu în fața celui ce-i dus de nevoie să ceară ajutor, ci în fața sufletului ce se înjosește să ia din gura acelora, cari au nevoie de ajutor bucățica de pîne. Dacă se poate ciupi ceva, de

ce n'aș încerca?” Această observare o fac mulți. Și multe tipuri, cari sfidează în anumite cercuri, și-au procurat mijloacele pentru ceea zi, grație acestui procedeu, uitându-și de ori ce domnitate. Și în timp ce, grație legăturilor, el a luat cu cât s'ar fi putut ajutama zece obidiți, îl vei vedea vorbind cu ifose de asanarea moravurilor, va arunca cu gest de conte banul în pălăria schilodului.

...Primii fulgi de zăpadă cad, acoperind putrigaiul. Ce fulgi de zăpadă vor putea acoperi putrigaiul din atîtea suflete? **Coresp.**

Scrisoare din Roma.

Ororile războiului: atrocități ne mai pomenite.

Roma, 3 Decembrie. st. n.

(Dela corespondentul nostru special). — După cum v'am scris ieri, Italianii după un viguros atac, au recucerit pozițiile ce abandonaseră după faimoasa trădare din ziua de 23 Octomvrie st. n.: toată linia de tranșee dintre fortul Mesri și fortul Hamidie, împreună cu fortul Henni care este la mijlocul liniei care unește aceste două forturi.

O întâmplare a făcut să se descopere niște atrocități cari nu pot găsi comparație în vocabular. Iată descrierea faptelor:

A doua zi după cucerirea fortului Henni (27 Noembrie st. n.), un caporal Pasqui, trecînd din întâmplare pe lângă o casă din acel fort, a fost lovit de un miros foarte greu, de carne putredă. Crezînd că poate o fi cadavrul unei cămile părăsită de Arabii în fugă, caporalul Pasqui s'a apropiat de casă. Clădirea aceasta, joasă, cu coșul ei drept, cu zidul care înconjura curtea, a fost socotită de mulți o moschee; în realitate era una din multele case arabe.

Pasqui a forțat ușa, și a rămas împietrit de spectacolul oribil la care asista: în casă erau cinci cadavre în descompunere, a cinci soldați italieni cari luaseră parte la tragica bătălie din ziua de 23 Octomvrie.

Pasqui a făcut un salt înapoi, a alergat la compania sa și s'a întors însoțit de un medic militar. Amîndoi, au pătruns iar în casă, unde au văzut cadavrele soldaților italieni complet goale, zăcînd pe brînci și într'un stat de putrefacție foarte înaintat.

Intr'un colț al casei, câteva rămășițe de uniformă italiană și câteva resturi de pene ce au pe pălărie, au făcut să se creadă că cadavrele aparțin corpului de bersaglieri.

Dar nu este destul faptul că acele cadavre erau complet goale, dar mai erau și mutilate în mod obșcen, căci fantazia macabră a Arabilor și a Turcilor, în ura lor contra creștinilor, dă loc la mutilări făcute pe morți, ca cele ce s'au verificat de data asta.

Descoperirea lugubră a caporalului Pasqui, a făcut să se cerceteze restul oazei, și în adevăr, în preajma unor mîslini, s'au găsit alte cadavre de Italiani, mutilate și putrede, cari de mai bine de o lună putrezeau la aier, în așteptarea cuceririi fortului Henni și a înmormîntării lor.

Cînd această știre s'a răspîndit în Tripoli, toți corespondenții ziarelor, au pornit la fața locului pentru a constata cu proprii lor ochi, adevărul oribil al acelor orori.

Bestială răzbunare, neînchipuită și imposibilă de descris cruzime, spectacolul la care gazetarii au fost prezenți, a umplut de oroare, de indignare, de scîrbă pe cei prezenți.

Corespondentul lui Lokal Anzeiger cunoscut în lumea gazetărească ca foarte puțin prieten Italianilor și ca parțial în relatarea faptelor, în fața acelor cadavre, a avut o impresie atît de puternică, încît a zis în gura mare, că în urma celor ce a văzut, din partea Italianilor, se impune o mare severitate cu Turcii și cu Arabii, și că armata italiană se luptă cu oameni cari au pierdut orice simț de civilizație și de umanitate.

NEUMANN M.

CROITOR PENTRU DOMNI.

Furnisorul curții ces regale și cameriale.



Magazin de haine pentru bărbați, copii și fetițe

ARAD

Despărțământ separat pentru comande după măsură.

Correspondentul lui *Le Journal* din Paris, a publicat în ziarul acesta în data de 30 Nov. st. n. următoarele:

„M'am întors azi dimineață din fortul Henni îngrozit și bolnav. Ceeace am văzut, întrece în oroare tot ceea ce imaginația omenească poate să creieze ca să facă pe oameni să sufere.

În moschee și în sat, sub palmierii oazei, am văzut ceea ce a rămas din foarte mulți nenorociți prizonieri italieni. Nu pot să vă scriu fără să mă cutremur.

Într-o moschee, am văzut 17 Italieni răstigniți, cu capurile transformate în sdronte sângeroase, cu fețele pe cari se cetea încă urmele unei agonii infernale. Prin gâtul acestor nenorociți li-s'a petrecut un baston lung, brațele le-au fost legate de acest baston, apoi au fost ținute în pe-rete, unde au murit în suferințe infernale.

Este imposibil de descris cărnurile descompuse cari spânzură pe zidul plin de sânge.

Un alt corp este răstignit într'un colț, însă cum acesta era un ofițer, suferințele la cari a fost supus au fost mai rafinate: i-s'au cusut ochii.

Toate cadavrele erau mutilate într'un chip de nespun, iar corpurile se vedeau goale, umflate, de nerecunoscut.

Dar nu este numai atât. În cimitirul care servește de refugiu Turcilor, am văzut un alt spectacol. Lângă poarta cimitirului, cinci soldați italieni erau îngropați în pământ până la gât: capetele lor se vedeau d'asupra nisipului înegrit de sângele lor. Capetele acelea erau oribile la vedere: se cetea pe fețele lor toate chinurile foamei și ale pozițiunii teribile de crudă, în cari au fost puși.

Să vă mai vorbesc de toate celelalte orori? Să vă mai spun de toate celelalte corpuri cari s'au găsit risipite printre palmieri?

Spectacolul este de nedescris, este un calvar înspăimântător, ale cărui faze le-am urmat cu lacrimile în ochi, cu inima frântă, gândindu-mă la mamele acelor nenorociți tineri”.

Astfel descrie correspondentul lui *Le Journal*. Ascultați, ascultați acum, ce spune Gaston Cherau, correspondentul ziarului *Le Matin* tot din Paris, și tot în aceeași dată:

„Micii bersalieri, cari au murit în ziua de 23, nu au murit numai ca eroi, dar și ca martiri. Nu am cuvinte ca să pot descrie oroarea ce am simțit, când într'un cimitir abandonat și în satul Henni am descoperit măcelul ce a fost. Dintre cei optzeci de nenorociți, ale căror cadavre se găsesc acolo, sigur că cel puțin pe jumătate au căzut vii în mâinile Arabilor, și că toți au fost aduși în acest cimitir împresurat de ziduri, în care se aflau la adăpost de focul Italianilor.

Este peste putință omenească să vă descriu tabloul teribil și îngrozibil al măcelului ce s'a făcut și care reprezintă tot ceea ce se poate închipui mai oribil: picioare smulse; mâni tăiate, apoi, cadavrele au fost răstignite. Un bersalier are gura tăiată până la urechi; un altul are nasul tăiat în bucățele; un al treilea are pleoapele cusute cu sfoară de saci.

Și când te gândești că cu două ceasuri înainte de a cădea, acești eroi împărțiseră prietenește porția lor de mâncare cu Arabii cari îi vor tortura, nu poți să nu simți un nespun sentiment de stupeoare și de oroare. În cimitirul acela am văzut multe cadavre purtând urmele evidente ale atrocităților comise, dar noroc că la 300 de metri de noi bubuie tunurile italiene și trosnesc împuscăturile infanteriei ca o afirmare a victoriei”.

Ați cetit?

Și acum, cetitorule, spuneți-mi: au dreptate Italianii să împuște pe toți Arabii pe cari îi găsește cu armele în mâni? Spuneți: au dreptate gazetele și agențiile turcești, jidovești și... aleate ale Italiei când strigă în gura mare că Italianii au comis atrocități, că au împușcat Arabii?

Tuturor acestora: tuturor cari d'într'un motiv sau din altul au ură pe Italiani; tuturor cari urăse rasa latină, și prin urmare tuturor cari ținând parte Turcilor și Arabilor îndicectamente se fac părtașii și apărătorii direcți ai ororilor și neînchipuitelor scene de barbarie pe cari vi-le-am adus mai sus ca exemplu, tuturor acestora plânsul mamelor desperate cari bocesc pe fiii lor pieriți în torturile sălbatice născute d'într'o imaginație macabră, să le servească de exemplu pietos, de trist adevăr și de schimbare de idei.

I. T. Alian.

Cronică din Paris.

O sinucidere bizară. — Diamantele lui Abdul-Hamid. — O afacere de moravuri. — Osândirea unei brute. — Victime! — Parisul port de mare. — Documentele vremii de azi.

Paris, 30 Noemvrie.

Drama care a avut loc acum câteva zile în orașul Draveil își dă de gândit. Deputatul socialist Paul Lafargue și soția sa s'au sinucis într'o seară, pe neașteptate după ce au luat cu o luciditate uimitoare, toate măsurile ca averea lor să nu dea loc, după moartea lor, la nici o înțelegere. În scrisorile pe cari le-au lăsat toate au fost prevăzute cu îngrijire; nici măcar cănele din curte n'a fost uitat. Caracteristică e însă cauza sinuciderii: răposatul deputat a declarat că de mult luase el hotărârea ca să nu treacă de vârsta de 70 ani. „Nu voesc, a scris el, ca bătrânețea să facă din mine un neom. Încet-încet ea mi-a răpit toate plăcerile vieții, mi-a sdruncinat sufletul; nu voesc să aștept ca ea să-mi întumească și mintea. De aceea mă sinucid; soția mea dorește să-mi împărtășească soarta. Oare moartea nu ne-ar fi lovit ea mai curând sau mai târziu? Renunț la zilele ce le-aș mai avea de trăit, căci numai plăcute n'ar fi fost.” Și Paul Lafargue sfârșește prin confirmarea credințelor lui socialiste. Interesant e de știut că soția lui a fost fiica a doua a lui Karl Marx, faimosul cugetător socialist.

...Un eveniment cu adevărat parizian a fost punerea în vânzare prin licitație publică, a giuvaericalelor care au aparținut pe vremuri ex-sultanului Abdul-Hamid, și pe cari guvernul otoman a hotărât să le transforme în bani. Și unde s'ar fi putut efectua mai bine vânzarea lor, dacă nu la Paris? Într'o străduță îngustă între bulevardul Haussmann și strada La Boetie, în catul întâi al unei case banale, sumedenia de briliante, de perle de smaragde, rubine și safire, au fost expuse timp de mai multe zile publicului de aici. Am fost și eu să le văd. Soarele palid de Noemvrie aprindea flăcări reci în inima perfidelor petre. Eran colane de perle, rivierte de briliante, inele, brățări, tabachere, mânere de pumnale format din rubine uriașe, catarama de aur împodobite cu smaragde. Scelipirea lor te orbea. Dar ea era întunecată de scanteile cari țigneau din ochii femeilor, la vederea lor. Imi ziceam văzând patima cu care cercetau pietrele, că multe din ele nu s'ar da înapoi nici în fața crimei ventru a le poseda. În ziua vânzării, a fost o rătăcire. Fericirea acelor cari răușiseră să cumpere nu era egalată decât de amărăciunea și ura rivalelor lor mai sărace. Cât despre mine, mă uitam lung la pietrele nestimate și mă întrebam de unde iau aceste obiecte strălucitoare și reci puterea de a desfășura atâtea patimi în sufletele omenești? Și am recitit admirabilă poveste a lui Rudjard Kipling, din al doilea volum al operei „Cartea Codrilor.”

...De sigur că e banală reflecția ce s'ar putea face asupra contrastului între bogăți și săraci, asupra nedreptății destinului omenești: ici se cheltuiesc milioane pentru perle și diamante inutile, colo mor oameni de foame. Dar banalitatea acestei reflecții nu o împiedecă să fie bucatăică ruptă din Adevăr. Nici odată n'am simțit mai cu putere inechitatea acestei nedrepte împărțeli ale bunurilor lumesti, ca în zilele din urmă, când am cetit dările de seamă asupra unei odioase afaceri de moravuri, petrecută aici la Paris. Poliția a descoperit o așa zisă casă de „rendez-vous”, în care mamele își traficau fetele, niște copile de trei-spre-zece ani, cu complicitatea mai multor fauni bătrâni dar bogăți. Mai mulți din acești scelerati au fost arestați: ei poartă nume cunoscute în industrie și în finanțe. Toti sunt oameni cari numără averi de mai multe milioane. Și iată în ce fel își întrebuințează ei banii cu cari i-a hărăzit o soartă stupidă: și iată de altă parte, cum lipsa de bani și mizeria, conrupe sufletele mamelor și pângărește niște copile fragede și naive.

...În sfârșit, jurații Parisului au început să se convingă că ucigașii sunt într'adevăr o plagă a societății. De vre-o doi ani încoace n'am cetit o singură dată fără indignare gazeta tribunalelor. Cu capul plin de teorii umanitare, pline de o emfază stingace, dnii jurați îi achitau pe asasinii și osândeau pe paricizi numai la câte cinci sau șase ani de temniță. Ce indulgență mișcătoare! Acești părintești ocrotitori ai banditismului, au început însă să-și dea seama că crima merită pedeapsă;

și alaltăeri au osândit la moarte o brută primejdioasă, pe măcelarul Renard care a ucis un polițist și a rănit grav pe alți doi. Nu-mi aducă minte dacă „Tribuna” a relatat această crimă săvârșită prin luna August 1910. Ea s'a petrecut cam așa: Măcelarul Renard călătorea prin centrul Parisului, într'un automobil, care la un moment dat s'a ciocnit ușor cu o trăsură ce venea în sens invers. Faptul acesta n'a dat naștere absolut nici unui accident. Dar Renard s'a sculat în picioare în vehicul și a început să-l injure, ba l'a lovit chiar pe vizitiul trăsorei din potrivă. Publicul s'a adunat în jurul automobilului. Au venit și câțiva agenți polițieniști cari i-au invitat pe liceranti să se explice la comisariatul din vecinătate. Atunci Renard a scos revolverul și cu o brutalitate rece a tras în agenți. Unul din ei a murit pe loc, cu graniul găurit. Ceilalți doi au fost grav răniți... Iată omul pe care Curtea cu jurați a Sentențiat l'a condamnat alaltăeri la moarte.

...Pe zi ce trece frigul se întetește. O brumă rece plutește deasupra Parisului, întunecă viața și pătrunde la oase. Și pe zi ce trece, bițele slujbașe ale galantarelor exterioare din marele magazine suferă mai mult. Le vezi stând nemiscate, și scuturate de frig pe trotuarul livid. Ele n'au voie să stea cu paltonul pe ele, și rochia neagră și subțire care le ocrotește, nu e în stare să oprească frigul de a pătrunde la corp. Privește adesea la bițele lor mâni delicate, dar înroșite de ger. Cearcăne negre se astern în jurul ochilor lor tulburati de frig. Soarta acestor martiri înduioșate pe unul din cei mai faimoși senatori francezi, și l'a hotărât să ceară Senatului o lege ocrotitoare. Notați că senatorul în chestiune e de nuanță conservatoare; deputații socialiști cu privireă perdută în perspectiva societății noastre nu se ocupă de așa ceva. Elocvența lor decadentă, se împrăstie în jurul ideilor vagi și abstracte; ei nu văd bițelele siluete sumbre, care tremură în fața galantarelor bogate, prin atma fera cenușie de Noemvrie.

...Se pare că anul acesta chestiunea de a transforma Parisul în port de mare, are șansa de a se consolida. Partizanii acestui proiect au găsit un argument și, o mărturisesc, destul de serios. Ei privesc chestiunea din punctul de vedere strategic. Dacă Parisul, spun ei, ar fi port de mare prin săparea unui canal imens, capitala Franței n'ar putea fi nici odată violată de vre-o armată dușmănească. Și într'adevăr, în 1870, Parisul, despre care se spunea că nu va rezista trupelor germane nici două săptămâni, a rezistat timp de patru luni și mai bine; și dacă s'a predat a fi cut'o din pricina lipsei de alimente. Ce s'ar întâmpla însă dacă marele oraș ar fi transformat în port? În acest caz transportul de alimente s'ar face necontenit și fără cea mai mică greutate grație flotei. Și atunci nici o putere din lume n'ar putea lua Parisul, fortificat așa cum este el în ziua de azi.

...Ce spuneam mai deunăzi în aceste coloane. Că am avut întotdeauna convingerea că fantoma nu poate să întrecă nici odată realitatea. Nu știu dacă vă mai aduceți aminte de faimosul proces care a avut loc acum patru ani între arhiepiscopul Bunau-Varilla și senatorul Charles Humbert, sau mai bine zise între marele ziar: „Le Matin” și „Le Journal”. Chestie de rivalitate, pur și simplu. Procesul a fost câștigat de d. Charles Humbert, imputernicitul lui „Journal”, câștigat d. Bunau-Varilla, adevărul ziarului „Matin” a fost silit să-i plătească o sumă de o jumătate de milion daune. Acum procesul a reînceput: adică d. Charles Humbert îl acuză pe Bunau-Varilla că-l persecută în toate chipurile, că-l urmărește până și în viața sa privată. De fapt, d. Bunau-Varilla a cărei avere se numără cu sutele de milioane și care este adevăratul proprietar al lui „Matin” este un om vindicativ și imperios. Poziția lui în Franța e formidabilă; grație imenselor lui bogății și a puternicului organ pe care-l dirigează, el este un adevărat potentat. El face și desfăcă cabinetele, pune miniștri pe care-i vrea el și nimeni nu îndrăznește să i-se împotrivescă. Dovadă că ministrul de justiție, d. Cruppi, care este un om al său, a făcut senatorului Humbert șicane imposibile, cu prilejul procesului d-sale azi în instanță, d. Charles Humbert ar avea chiar, zice-se probe cum că Bunau-Varilla a plătit asasinii ca să-l omoare. De altfel, proprietarul lui „Matin” are în solda sa pe cei mai abili delinști ai Franței. Faimosul proces Humbert-Varilla va avea loc în Decembrie sau Ianuarie 11

va fi de un interes mare și va servi de sigur posterității ca document pentru reconstituirea moravurilor din ziua de azi... Și într'adevăr, aflând toate aceste fapte, n'aveți oare impresia că cești „Povestea celor trei spre-zee” a lui Balzac?
C. R. B.

Cătră d. Goldiș.

Pentru clarificare.

Un învățător român din Bănat, ne rog să-i publicăm punctele de mai la vale, umitor de clare și incisive la adresa domnului Goldiș:

1) Pentru ce n'ai răspuns la „Părerile libere” și alte articole ce-ți păreau d-tale contrarii intereselor naționale. — tot prin articole de ziar, și încă în „Tribuna”?

2) Pentru ce nu a-ți chemat pe toți comanditarii și redactorii „Tribunei” la adunarea din Pesta?

3) Cât salariu au avut și au domni Oncu și Ciorogoriu dela „Tribuna”?

4) De se întâmplă să dea „Tribuna” faliment (ca și „Lupta”) cine plătea datoriile?

5) Pentru ce n'ați primit cele 2 locuri în direcția „Tribunei”, cari vi-s'au oferit?

6) Să răspunzi la chestia detronării episcopului Popea?

7) Dela cine ai autorizație să declari, în ziarul d-tale de „mangriști” etc. pe toți aceia cari nu aprobă armele d-tale de luptă?

8) Crezi d-ta, că numai văicărindu-te, că te apasă greu Ciorogariu. Goga (și încă unul) să-ți erodem durerilor și necazurilor în cari — poate neprecugetat — ai intrat.

9) Crezi d-ta că ai de a face cu cetitorii stupizi pe cari îi poți amăgi cu văicărurile d-tale?

10) Când vei fi acasă să răspunzi la toate astea?

Notez că pentru articolul unghurese te absolv. De nu-mi vei răspunde să mă convingi îți promit a răspunde eu așa cum știu, ca un simplu „caporal” în oastea ce conduci.

Dlui Suciu, cu altă ocazie.

Dascălul conf. din Bănat.

O constatare.

În legătură cu constatarea de azi a „Românului”, la rîndul nostru constatăm și noi că la alegerea pentru congres în cercul Aradului toți romaniiști în frunte cu cavalerul fără prihană Vasile Goldiș, au votat cu d. Iosif Modovan, învățător-director din Arad, care, nici când nu a fost aderent al partidului național, căci la toate alegerile din Arad, a votat cu candidatul guvernului.

Tupeului extraordinar al dlui Goldiș este a se atribui, că vine să ne calomnieze și pe această chestie bisericească și mai ales într'o împrejurare când candidații în cazul cel mai rău, n'au nimic de a-și imputa unul altuia.

Scrisoare din Lipsca.

„Revoluția” dela Sântindrieș. — Acordul franco-german. — Descoperiri nouă. — Incurajarea industriei. — Sentiment național.

Lipsca, 2 Decembrie n.

„Revoluția” Românilor dela Sântindrieș a fost înregistrată și de presa germană. „Leipziger Neueste Nachrichten” a publicat chiar un articol intitulat „O revoltă a țărănilor români din comitatul Hunedoara”, reproducând toate minciunile ziarelor unghurești din Budapesta.

Mi-am dat numai decît seama că nu poate fi vorba decît numai de o născocire a creierilor șovini. Am profitat apoi de informațiile „Tribunei” ca să desmint în același ziar născocirile presei unghurești.

Biroul de presă al guvernului din Budapesta nu scapă nici un prilej de a răspândi în presa germană tot felul de știri tendențioase despre Români. N'am putea să facem și noi ceva pentru a contrabalansa aceste calomnii?

Luni și-a ținut secretarul de stat al Angliei, lordul Grey discursul în chestia conflictului franco-german. Discursul acesta — deși ținut într'un ton foarte amical pentru Germania — a iritat foarte spiritele de aici și tot mai dese sunt pro-rociile că Germania și Anglia nu pot să trăiască alături. Mai curînd sau mai tîrziu odată însă va trebui să se decidă, care din aceste două popoare puternice va trebui să se retragă și să facă loc aspirațiilor celuilalt.

Acordul încheiat între cele două guverne a nemulțumit opinia publică germană. Toti sunt de părerea că prețul renunțării la Maroco este prea mic.

Un profesor dela școala de veterinari din Hannover a reușit să descopere un ser contra boalelor de vite. Fiecare își poate închipui însemnătatea acestei descoperiri, dacă se va adevări folositoare. Un alt medic a descoperit un leac în contra mușcăturii așa numitei „Tsetseflige (Glossina morsitans), care în interiorul Africii face ravagii teribile printre animale. Statele, cari au colonii în Africa centrală și sudică au încercat toate mijloacele pentru stîrpirea acestor muște, dar cu puțin rezultat.

Și fiind vorba de Africa involuntar trec la alt obiect. Acolo se pun în practică cele mai noi instrumente de război, anume aeroplanele. Din rapoartele de pe câmpul de luptă se poate vedea ce rol însemnat joacă aeroplanul ca instrument de recunoaștere a terenului de atac. Nu trebuie să ne mire faptul că toate satele fac sfîrșiri mari pentru a-și înființa o flotă aeriană cât mai puternică.

Un loc de frunte ocupă Germania. Toate centrele strategice din Germania vor fi provăzute cu aeroplan și dirigeabile. Armata germană dispune de un număr mai mic de aeroplan decât Franța, în schimb însă are cu mult mai multe dirigeabile. E de admirat cum știu Germanii să-și sprijinească industria și pe inventatorii lor. La cele mai multe încercări de aeroplan condiția principală este „întreg aeroplanul trebuie să fie construit în Germania”. Am putea să învățăm și noi din exemplul lor.

În Saxonia s'a aranjat o loterie pentru încurajarea aeronauticii. Lozurile au fost desfăcute în mai puțin de o lună. Cătră vreme la noi reînvierea femeilor din Arad e silită să amâne loteria pe un an „nepuțînd desface din lozurile proccitate nici atâtea cât să se poată acoperi spesele efective”.

Rog să mi-se ierte dacă spun că un popor, care arată o astfel de nepăsare condamnabilă față de o chestie așa de cardinală, nu e conștient de însemnătatea ce o are școala în viața lui și prin urmare își merită soarta, care o are. Mai mult ca oricare

alt popor trebuie să ținem la mult citata deviză — devenită aproape vulgară — „prin noi însine”. Dar nu numai în scris, ci și prin fapte să dovedim, că suntem conștienți de însemnătatea ei. Nu trebuie să arătăm lumii, că noi ne știm certa ei aceea, că noi știm și lucră.

Un lucrător german scrie următoarele: În urma vorbirii secretarului de stat englez Germania trebuie să-și mărească flota, cât mai mult și cât mai curînd. Deși numai lucrător declar, că fiecare an dau bucurii 10 mărci pentru mărirea flotei. Dacă se vor mai afla 2 milioane de Germani, cari să eugete la fel, vom putea în fiecare an să zidim cu un vas de război mai mult”.

Cătră iubire de neam cuprînd aceste cuvîntol Un astfel de popor își împlinește menirea. Putem zice și noi aceasta?... Tare mi-e frică, că un. La certat și în a îndruga la vorbe suntem printre cei dintâi, la lucru (pentru neam) însă?... Vorba aluia: după mîncare pe la noi dorm oamenii.

St. O.

Pentru d. Vaida-Voevod.

La somația mea din urmă d. Vaida-Voevod publică în numărul de azi al „Românului” o scurtă declarație în care nici nu retractează nimic din insultele sale ne-bune, nici nu ia răspunderea lor cinstit și pe față la tribunal unde l'am poftit, ci, cum e mai aristocratic, mă insultă, într'un mod temerar, fără frîu și fără răspundere, în-nainte. Spune că m'am făcut „gădele publicistice al renumelui bărbaților de omenie și că-mi va arăta că-mi lipsește ori ce bază morală spre a face pe „primenitorul” moravurilor noastre”. Este una din lașitățile dsale de a se acăța veșnic de mine, neputînd susține o luptă de idei cu inițiatorii mișcării de primenire, cu toate că, mai declarasem odată la liberarea mea din temniță, că n'am scris nici unul din articolele, cu cari se războiește domnia sa în cunoscuta-i broșură, numindu-le de criminale. Nu am bază morală, dar se află pe o perfectă bază morală domnia sa, care aten-tează într'un chip într'adevăr criminal și ordinar la cinstea și reputația mea, nu po-litică ei personală, nu de azi, nici de un an, de când durează războiul acesta, ci de doi ani, când nici vorbă nu era de procesul de „primenire”. Acum încearcă să profite de patimile actuale, ca să câștige o justificare pe seama acestor atitudini incuificabile.

Amenințările domniei sale ridicole, cu care vine din nou, nu mă înspăimîntă. De doi ani de zile nu face doar altceva decît amenință. I-am cerut acum doi ani pe cale cavalierească satisfacție, m'am supus unui juriu de onoare, cu un președinte numit de domnia sa. Juriul m'a calificat, d. Vaida n'a încetat însă cu calomniile, ci a spus că n'a voit să prezinte „dovezile”, iertîndu-mă. L'am poftit acum la judecătoria, să-și susție cinstit și pe față acuzele care mă lipsesc pe mine de „bază morală”, nu răspunde nimic, ci mă insultă mai departe și — amenință.

În fața acestei împrejurări, eu îl somez pe d. Vaida, aci, înaintea publicității, să poștească cu dovezile. Pe față însă și — iscălite!

Ocazie de cumpărat mobile!

Din cauza producției abundente poți afla pentru prețurile cele mai săzute mobila de fabricanți de Székely și Réti mobile în Marosvásárhely la: Piața Széchenyi-tér 47.

Oamenilor acreditabili se vînd și pe lângă — plătire în rate lunare fără nici o urcare de preț. — — —

— Mare asortiment în trusouri pentru mirese. —

La cerere din provincie trimite bogatul catalog ilustrat

Nu de cauzele urei mele în contra dsale și a amicilor dsale cum spune, să-mi vorbească, căci volubilitatea dsale în acest punct o cunosc, ei de motivele cari îi dau dreptul să mă înfățișeze pe mine înaintea publicului românesc de om desonorat, lipsit de „bază morală”, de „pantelimon”, „bandit”, „tâlhar” și alte epitete cari îl onorează.

Arad, 6 Decembrie 1911.

Sever Bocu.

Cronică școlară.

Adunarea învățătorilor din tractul Râteagului.

Lelești, 3 Decembrie.

În 3 Decembrie s'a ținut adunarea tractuală de toamnă în comuna Lelești. Înainte de a descrie decursul adunării voi aminti că, comuna Lelești e situată la poalele Ciceului. Majoritatea locuitorilor sunt Slovaci, gr.-cat. aduși de contele Mikos cam prin anul 1820, din părțile nordice ale Ungariei. De aici ușor se poate deduce puținul lor interes față de școala română. Ba, ce e mai dureros, deși comunitatea bisericească — în salariul învățătoresc — capătă anual dela stat 800 coroane, totuși înclină spre școala de stat. Nu mai trebuie să amintesc de școală, căci din cuvintele protului local am înțeles toate opintirile lui de a-i însufla pentru ridicarea unui edificiu corespunzător, e destul să spun că nu-i asta cea din urmă. Ar fi multe de amintit la acest loc, dar făcând prea mare abatere aș abuza de atenția cetătorilor.

Să revin deci la obiect.

Adunarea a decurs în ordinea cea mai exemplară. După serviciul divin s'a început cu o prelegere practică din matematică — predată cu elevii de învățătorul local. A succedat foarte bine. A urmat apoi I disertațiune despre: „Câteva spicuri din poeziile lui G. Coșbuc”, de G. Bochiș. Un început modest — zic — început pentru că cu acest ram al științei nu s'au prea îndeletnicit învățătorii noștri. A trecut timpul preocupărilor reduse — astăzi se pretinde o muncă mai intensă, o cultură mai superioară, ca astfel de tot ce-i frumos și nobil, țărânul român încă să se împărtășească. A urmat disertațiunea despre piesa teatrală: „Anul nou și anul vechiu” s'au sfături pentru popor. E o comedie în 4 acte versificată în stil popular de mult apreciatul nostru coleg și vicepresident tractual, dl. Const. Man. Fiind lucrarea valoroasă și de folos pentru țărânul român, nu pot trece așa ușor fără a nu aminti că seona se petrece înspre seara anului nou. Cele patru anotimpuri ale anului vechiu și nou sunt reprezentate prin opt persoane, iar anul nou și vechiu prin alte două. La cele 10 se mai adaugă: un înger și un demon.

Anotimpurile anului vechiu apar pe bină binecuvântând pe țărânul român, care a fost harnic și și-a câștigat toate cele trebuincioase: apostrofază pe cei lenși, pe cei beutori. Apare apoi demonul și le tulbură discuția, dar apărind îngerul, dispăre. Înainte de dispariția lor, anul nou cu ale lui anotimpuri apare pe scenă și ascultă sfaturile anului vechiu lăsându-le ca deviză tot ce n'au putut ei săvârși. Urmează apoi o discuție aprinsă între înger și demon, care prin mijloace mârșave seduce omenimea și se sfârșește cu învingerea celui dintâi. Apoi adio din partea anului vechiu. Pentru originalitatea ei l-am rugat pe colegul nostru să o publice într-o broșură ca piesă teatrală pentru popor.

Trecându-se peste toate punctele din program, s'a deschis o colecție pentru „masa preparanților”, contribuind toți membrii împreună 15 coroane.

După închiderea ședinței ne-am dus fiecare la ale noastre cu suvenirea unei zile plăcute și cu o iluzie mai mult.

Învățătorul.

D-na de Thèbes proorocește.

Anul 1912 va aduce: Foc, sânge, trădări, atentate, epidemii, inundații, catastrofe, război internațional.

Oracolul modern, dna Thèbes care își are tabernacolul la Paris, își va publica în curând almanahul său de profetii pe 1912.

Ne va spune lucruri îngrozitoare. Să-i dăm cuvântul:

Anul negru.

— Anul trecut l'am numit an crepuscular. Amurgului îi va urma noaptea, ea la urmă să vie zorile strălucitoare. 1912 va fi anul negru, dar o negură prin care vor străbate raze, lucruri. Un cer întunecos cu luminisuri și mai mult decât o stea nouă va răsări deasupra Parisului. Noaptea neagră, da, noaptea furtunoasă, dar a cărei umbră va fi când și când răzbătută de fulgere, înainte de a porni bubuitul sumetului.

Forța și tunul.

Planeta strălucitoare va fi Mercur, care și ea va fi supusă ciclului lui Marte. Admirabilă împreunare! Oamenii de afaceri, diplomații, financiarilor, își vor încerca, ca de obicei, combinațiile lor, dar acolo unde ele se vor încâlci, cuvântul va fi al militarilor. Timpul va fi al rațiunii supreme: forța și tunul.

Franța se clatină.

Totul anunță că în ce privește Franța, n'o să scape de soarta armelor, dar se pare că mai degrabă pe la sfârșitul decât pe la începutul lui 1912, afară numai de nu va fi totul compromis. Ori cum ar fi însă, seadența inevitabilă va fi 1913. Până atunci, sunt tot atâtea șanse de pace câte sunt și de război. Echilibrul intereselor și al intrigilor poate să se prelungască: clădirea nestabilă nu se va răsturna, cu siguranță, decât în 1913.

Cataclism universal.

Cataclismul ce se prevede e așa de mare, așa de întins că semne speciale trebuie să-i anunțe vremea, chiar dacă l-ar grăbi. Nu numai că el o să zdrumeze Europa, dar și celelalte continente. Asia mai cu seamă. O să fim în paroxismul primejdiei atunci când pământul se va cutremura în Franța. O să fim la sfârșitul neazurilor atunci când în cea mai mare parte din Franța vor lipsi substanțele esențiale și mai cu seamă luptele.

Iarnă grea.

Iarnă grea în perspectivă, primăvară urâtă, vară apăsătoare, toamnă aspră, totuși, an cu fructe și cu vin, mediocru în altele și amenințător print-un mare număr de furtuni regionale.

Domnia lui Wilhelm II e pe sfârșite.

Sibila continuă făgăduind alte cataclisme: foc și sânge, comploturi, tribunale politice excepționale, atentate, epidemii, inundații la Paris și o răcoală sângeroasă în acest oraș.

În Spania, comploturi, focuri de pușcă, dar regalitatea va fi salvată.

În Germania: Zilele împăratului sunt numărate, nu va mai exista nici Hohenzolern, nici Prusia domnitoare. Sunt numărate zilele de domnie, nu de viață ale împăratului.

Engliza e amenințată de semne de moarte, război, incendii... Și așa va fi peste tot...

Triste, înfiorătoare profetii!

Ultimul cuvânt.

Domnul Goldiș a încheiat azi discuția. S'a terminat deci o nouă farsă, pe care a jucat-o în fața opiniei publice. Fără îndoială, am „încunjurat chestia esențială”, care era obiectul discuției noastre” și prin urmare domnia sa nu mai poate discuta. Noi am vorbit în polemica cu dsa despre război din Tripolis, despre vreme, despre starea sămănăturilor, despre rochia pantalon, despre toate în sfârșit, încunjurând chestia esențială.

Am analizat punct de punct propozițiile dlui Goldiș, cetitorii ne sunt martori, am atacat elucubrațiile dsale teoretice, ca la urmă, știind cu ușă, să spună că am evitat chestia esențială și domnia sa nu mai discută.

Bine face. Este și așa o cheltuielă de vorbe de prisos ori ce discuție cu domnia sa. N'am crezut un moment că poate fi roșnică, nici măcar interesantă o discuție cu d. Goldiș, om lipsit absolut de idei și lipsit pe deasupra de cea mai elementară bună credință. Dovada asta, nu trebuie să o mai facem nimănui.

Trebuie să respingem însă o insinuație îndrăzneată, ce se cuprinde în acest ultim cuvânt al dsale. D. Goldiș, se provoacă în cele 20 de adunări populare, cari s'au ținut în vară și astă toamnă, ca la un vot de justificare a acestui război nebun pornit întru potrivă noastră. Aceasta este o mistificație îndrăzneată. Noi știm că d. Goldiș și tovarășii domniei sale nu s'au dus cu inima curată la acele adunări și precum îl trădează acum acest gând dat pe față, acesta e mobilul adevărat al acestor adunări, nu protestarea împotriva guvernului, dar adevăratul e, că domniile lor nici n'au căutat măcar decât ici colea să-și ridice cuvântul în această chestiune, căci în cele mai multe locuri, numai cu aceasta condiție s'au ținut adunările. Este deci cu adevărat o neonestitate să afirmi că aceste adunări și-ar fi spus verdictul lor în această chestie, adunări cari au fost organizate și cu concursul nostru. Dar o neonestitate mai mult ori puțin la d. Goldiș nu înseamnă nimic. Lectoria dlui Vlad, îi va da consacrarea sa așa la toate infamiile.

România și Bulgaria.

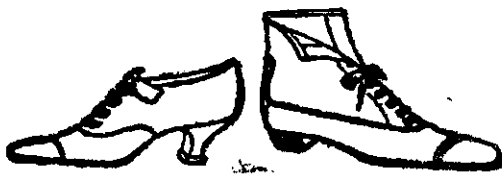
În ședința de Joi a Sobraniei bulgare deputatul de Nicopole, d. Boris Christof, a adresat discuția Sobraniei atitudinea României față de Bulgaria.

Deputatul a adresat ministrului de agricultură și celui de căi de comunicație o interpelare. El a întrebat guvernul ce demersuri a făcut pe lângă România, pentru a împiedea lucrările ce se fac pe malul românesc al Dunării ca să se schimbe curentul apei în spre malul bulgăresc. Din pricina acestor lucruri, spune deputatul, r. pele au făcut mari stricăciuni pe malul bulgăresc.

Ministrul agriculturii a răspuns că stricăciunile de cari se plânge deputatul de Nicopole, sunt datorite unor cauze naturale, adică trebuiesc stăbuite conformației malului bulgăresc. Malul fiind

∴ Cine vrea să cumpere încălzămintele fabricate în țară într'adevăr fine, comode, elegante și durabile acela să cumpere cu încredere la

IOAN VUIA
Sătmar — Szatmár,
- - Deák-tér - -
In casa lui Keresztes András.



care ține în magazinul său de ghetă bogat asortat numai ghetă și ciobote pregătite în par din piele fină veritabilă cu prețuri foarte moderate, fabricate imitate nu are și marfele ale la privința execuției drăgălașe sunt neluate în

La dorință să pregătesc tot felul de ghetă și ciobote după măsură.

INFORMAȚII.

A R A D, 6 Decembrie n. 1911.

— **Pictorul Mihail Pop.** „Luceafărul”, numărul 23 ne aduce câteva reproduceri excelente după niște tablouri ale unui pictor brașovean prea puțin cunoscut la noi. „*Portretul Elisei Petrovici*” și „*Haiducul Radu Anghel*” sunt însă două tablouri de mare valoare, cari dovedesc în deajuns puterea de talent a regretatului *Mihail Pop*, mort nerecunoscut și necunoscut, ca de obicei la noi. Aceste reproduceri sunt însoțite și de un articol de amintiri al dlui Bârsoanu, prin care se salvează posterității personalitatea neobișnuit de simpatică a pictorului Pop. D. Bârsoanu, cunoscând de aproape pe pictor, ne spune că tatăl lui a fost cunoscutul zugrav *Ion Pop de Galați*, care a zugrăvit mai multe biserici din Ardeal. Un frate al pictorului, Ion, a fost profesor la universitatea din Iași, iar o soră a lui a fost măritată după Ștefan Emilian, vestitul profesor dela universitatea ieșană, prieten al lui Eminescu. Mihail Pop a fost mai întâi în școala militară, dar repede a părăsit-o, mergând în vârstă de 18 ani la Viena, să-și desăvârșească talentul de pictor moștenit dela tatăl său, prin o școală ce a făcut la Academia de belle-arte de acolo. Din Viena a plecat deodată cu izbucnirea revoluției din patruzeci și opt. Acasă la Brașov, folosindu-se de cunoștințele lui militare a intrat ca centurion în garda românească de sub comanda lui Constantin Secărianu. Și de aici a fost nevoit să plece când Ban a cuprins Țara Bârsei. S'a așezat în România, unde în tovărășie cu mai mulți pictori a zugrăvit mai multe biserici.

Răposatul Mihail Pop a fost și un intelectual remarcabil. Dragostea lui pentru poezii Văcărești, pentru Gheorghe Lazăr, Nic. Bălcescu, Kogălniceanu, Costache Negri, pentru Șineai, pe cari i-a pictat în mare parte din memorie, așa cum și i-a închipuit el, o dovedește aceasta. O mare parte din tablourile lui, prin distinsa înțelegere a dlui A. Bârsoanu, sunt așezate în muzeul nostru din Sibiu.

— **Svonuri despre abdicarea Maj. Sale împăratului.** Numărul de ieri al ziarului „*Matin*” aduce știrea că M. Sa împăratul va abdică. Svoul acesta se pare a fi fost mai mult o manevră de bursă, căci nu se poate presupune a fi inspirat de moștenitorul și nici adus în legătură cu demisia șefului statului major. Se susține însă cu toată siguranța că acest svon a plecat din cercuri militare.

Contrar tuturor versiunilor acestora o telegramă din Viena spune că Maj. Sa împăratul e bine dispus și a trecut foarte ușor peste indispoziția zilelor din urmă, fapt care desminte ori ce combinații referitoare la o abdicare necesită de slăbiciunile senile.

— **Trenuri înzăpezite în România.** La noi toamna urmează să fie frumoasă și iarna pare încă îndepărtată. În România, însă, s'a pornit ninsoarea și pe alocuri a căzut în cantități atât de mari, încât trenurile au întârziat.

Despre acest viscol ni-se scrie din București: Noaptea de Sâmbătă spre Duminecă și Luni toată ziua, un viscol puternic a bătut peste întreaga țară și mai ales în Moldova.

Din cauza acestui viscol — care în București s'a deslășuit în noaptea de Sâmbătă — și a marelui cantități de zăpadă căzută, comunicația telegrafică și telefonică s'a întrerupt în multe localități.

În capitală aproape întreaga rețea telefonică aeriană, a suferit.

Furtuna a dărâmat foarte numeroși stâlpi și sârmele, din cauza tensiunii suferite și a greutății produsă de zăpada ce le acoperise, s'au rupt.

Legăturile telegrafice și telefonice cu restul țării au suferit deasemenea, cu toate că sârmele acestor fire sunt de obicei mai groase și mai rezistente.

Astfel s'a întrerupt comunicația telefonică cu Iașul precum și aceea dintre stații de căi ferate din nordul Moldovei.

Pentru această cauză tremurile au circulat cu foarte mare anevoiță.

În nordul Moldovei viscolul a fost mult mai puternic și a durat mai mult.

— **Premii literare.** Cetim în „*Foaia Noastră*” din București: Într'unul din numerele trecute, am anunțat că vom acorda, prin concurs, câteva premii studenților universitari și elevilor liceali, pentru lucruri din domeniul „*Istoriei noastre naționale*.”

Cu bucurie înștiințăm acum că, am înaintat dlui Profesor I. Ursu, dela Universitatea din Iași și dlui Profesor Iosif Popovici, dela Universitatea din Budapesta, suma de câte una sută lei, spre a o da pentru cea mai bună scriere ce vor primi dela studenții universităților respective și anume:

Pentru universitatea din Budapesta — premiul Ion Tzetz — : „*Dacia până la părăsirea ei de către Romani (a. 271)*”, cu deosebită atențiune pentru epoca română.

Pentru universitatea din Iași — premiul St. G. Ardelean — : „*Românii în timpul năvălirilor barbare până (c. 1300)*.”

Subiectele vor fi tratate sub formă de simple narațiuni istorice, cuprinzând o concisă și completă expunere a evenimentelor, iar stilul va fi îngrijit și pe înțelesul tuturor; ca extensiuune fiecare subiect va număra între 40—50 pagini, sferturi de coală scrise obișnuit și citet.

Împărțirea sistematică a lucrărilor în capitole pe epoci e absolut necesară.

Termenul înaintării manuscrisului premiat se fixează la 1 Februarie 1912.

— **Descoperirea unei cetăți romane în jud. Dolj.** Ziarul „*Minerva*” scrie: În urma unor săpături făcute în comuna Răcari din jud. Dolj, s'a descoperit însemnate rămășițe istorice din timpul Romanilor. E vorba de o cetate romană, care s'a descoperit. Muzeul Național din București, a pus la dispoziție pentru săpături 5000 de lei, ca împreună cu direcția Muzeului național din Craiova să dispună a se face săpături și să se desgroape aceste importante rămășițe.

— **Oraș străvechiu în Mexico.** Prof. William Niven, membru al Acad. de științe din New-York, a descoperit în Mexico, în valea dintre Texoco și Tlalnepantla, sub o pătură de materie vulcanică, la câțiva metri de adâncime, ruinele unui oraș străvechiu. Casele erau de cărămidă. Una din ele era a unui juvaerghi, căci a găsit vre-o 200 de lucruri de aur, argint, aramă și 200 de tipare de lut: brățare, podobe pentru glezne, piept etc. Nu amintesc de loc pe cele dela Mitla, ci sunt cele mai vechi până acuma descoperite. Seamănă însă cu cele vechi asiatice, etc., de pildă cu cele egiptene, cu cele chineze și japoneze, cu cele din Borneo, India etc., ba chiar unele capete aduc cu cele de Ainoși (din Japonia) și cu cele arabe.

Într'un mormânt a găsit un om ucis, căci are în tigră o secure de aramă. În jurul lui are 125 de figuri de lut ars, de tip sudasiatic. Este un zeu cu picioarele sub el (așezat turcoș). Are tip semitic. Ai zice, altfel, un Budha. Păreții casei juvaerghiului sunt zugrăviți și coperiți cu o pătură de ceară. Pe cei patru pereți dintr'o odaie este zugrăvită istoria unui păstor. Colorile sunt roș, albastru, galben, verde și negru.

Niven crede că rămășițele descoperite sunt așa de vechi ca Ninevea sau și mai vechi.

— **Tittoni și Rifaat pașa.** Din Paris se telegrafiază că ministrul Italiei la Paris, Tittoni, a protestat foarte violent împotriva lui Rifaat pașa, ministrul turec, care a afirmat că un ziarist francez ar fi fost ucis de Italieni pe câmpul de luptă din Tripolitania. Ministrul Tittoni a amenințat pe Rifaat pașa că-i va trimite martori dacă nu-și va retracta afirmațiile de până acum.

— **Cât mănâncă o americană?** Doamna Dr. Cooley, medic din America a făcut o statistică despre cât mănâncă o femeie americană și a constatat că până la șaptezeci de ani o americană mănâncă: 30 de boi, 100 de vaci, 200 de oi, 50 de râmători, 24.000 de ouă, 30.000 de stridii și 5 tone de pâine. Doamna Cooley afirmă prin aceste

mai înalt, apa bate cu tărie în el și malul se prăbușește și se adună mari cantități de nisip.

D. Radoslavoff, fost ministru, șeful partidului liberal, constată că pe când România face mari sacrificii pentru a schimba cursul apei Dunărei, bulgarii nu fac nimic în această direcție.

Ușa cere ca guvernul să facă un demers pe lângă România și să-i ceară întreruperea lucrărilor de pe malul Dunărei.

D. Constantinoff fost ministru, vorbește în același sens cu d. Radoslavoff.

Camera s'a declarat mulțumită cu cele spuse la ministri și s'a trecut la ordinea zilei.

Războiul italo-turc.

Versiunile asupra ieșirii Italiei din triplă alianță se continuă cât se poate de stăvilitor, dar nimeni afară de domnitorii celor trei țări, nu e în situație de a ne spune ce note diplomatice ce se schimbă, însemnă o desfacere sau o prelungire a alianței.

Știrea referitoare la blocarea Dardanelor a fost din nou desmintită căci Italia în armă greutăților cu cari a luptat până în sîntate nevoe de repoas. Probabil acest repaos e solicitat și de soldații cari s'au scutit cu totul în svârcolirile infructuoase până aci.

Sortii împăcării.

Cercurile politice germane în urma unei creații inspirate de știrile turcești, sunt de părere că pacea nu se va lega în curînd, deoarece însași turcesele Turciei dietează continuarea lui, deoarece nu se va putea sfârși decât cu câștigul moral al Porții. Chiar succesele de până aci au dovedit lumii că Turcia nu mai e țară de pe vremea sultanului Abdul Hamid, deoarece ori cine poate să-și bată joc fără riscul de a pierde ceva. Probabil că războiul s'a dăinuiașcă ani de zile, dar la orice caz se va sfârși cu deplina victorie a armatei turcești.

Situația în Tripolis.

O știre primită la ministerul de război din Roma spune că treizeci de mii de ostași Italieni ocupă pozițiunile turcești dela Ainzara. Lupta este ericem și din amândouă părțile au rămas răzuri o mulțime de răniți. Sub focul întotit al artileriei Turcii au fost siliți să se retragă doi kilometri în desert.

În chestia Dardanelor.

Petersburg, 21. — Cercurile bine informate din Rusia ar avea intenția de a reînnoi chestia Dardanelor.

Italia dorește deschiderea Dardanelor, dar Turcia chestiei persane și ținând secolă de la Angliei, nu va întreprinde acuma nimic.

Atacarea unei redute italiene.

Agencia Stefani află cu data de 4 Decembrie că în cursul nopții dușmanul atacă una din redutele italiene cercând să o captureze. Câțiva Arabi au ajuns până la intrarea redutei unde au fost uciși.

Atitudinea trupelor, surprinse noaptea, a fost admirabilă.

Într'oclipă focul a fost deschis din toate părțile și nimicul a fost respins cu mari pierderi. Au murit 3 morți și 5 răniți.

Ultimele știri.

Constantinopol, 6 Decembrie. — O știre telegrafică spune că flota italiană din Tripolitania începând din 26 Noembrie a bombardat patru cetăți litorale Benghazi, distrugând mai multe clădiri publice. În doi Decembrie cavaleria turcă a atacat sașurile turcești și a ocupat o parte din apropierea localității Mesri.

Atacul însă a fost susținut cu vitejie de acasă din partea Turcilor cari au respins pe Italiani cu mari pierderi.

date că femeia americană are cel mai nesănătos sistem de alimentație. Toate americanele, pe urmele supraalimentației, suferă de o grăsime bolnavă.

— **Atentatorul Banului — condamnat.** Ieri s'a terminat în Agram procesul pornit împotriva farmacistului Emanuel Matausek care l'a atacat pe Banul Croației și l'a lovit cu bastonul, după ce îl amenințase cu moarte.

Matausek a fost condamnat la trei ani închisoare.

— **Mare falsificare de polițe.** Înainte cu două luni s'au prezentat la banca ungurească „Pesti Magyar Kereskedelmi Bank” din Budapesta doi oameni bine îmbrăcați, cari, în numele firmei budapestane Ohrenstein și Koppe, au cerut escomptarea alor *nouă polițe, în valoare de 280.000 coroane.* Directorul băncii, fără să se gândească mult, după o convorbire la telefon cu conducătorul firmei — în realitate cu un tovarăș al falsificatorilor — a semnat escomptarea enormei sume de bani.

Abia acum, aproape după trei luni, când se apropia scadența, s'a putut descoperi marea falsificare. Poliția cu întreg aparatul ei s'a pus în mișcare pentru urmărirea îndrăzneților falsificatori. Fiind însă atât de îndepărtat datul falsificării — se vorbește că falsificatorii au fugit în America — nu prea sunt speranțe de desvălire lor.

Banca budapestană făgăduiește cu toate aceste 5000 coroane și 5% din capital celui care va da pe urma poliției pe falsificatori.

— **Căsnicia lui Upton Sinclair.** Marele romanier Upton Sinclair, se știe, a pornit proces de divorț împotriva nevestii sale, care l-a înșecat cu un poet cu totulul neînsemnat, lipsit de talent. Judecătoria din New-York a judecat în zilele aceste procesul, admitând divorțul la primă cerere, care se va mărita nu peste mult cu alesul inimii sale. Fosta doamnă Sinclair fiind intervievată, a declarat că nu-i pare rău că a părăsit pe scriitorul bogat. Ea va intra acum în teatru și dacă va trebui, îl va susține chiar pe bărbatul ei, ale cărui versuri nu plătesc și nu aduc nici un ban.

x **Gustav Tátray** — Oradea-mare, str. Rákoczy, prăvălia pentru elită, unde se pot cumpăra lucruri de mână, pentru dame precum și necesarii, cu prețuri foarte ieftine. Telefon 783.

x **Seminarul iuridic Dr. Geréb, Cluj, Str. Farkas** (lângă edificiul cel vechiu al teatrului). Pregătește pe lângă onorar mic, pentru examenele

de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examene de avocat și de magistrat. În 3 luni se câștigă licența de doctorat. Fiind în pragul proiectelor de reformă a învățământului iuridic, e de dorit ca toți cei interesați să se adreseze spre binele lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera advocațională.

Dr. RÓTH KÁLMÁN,

MEDIC.

TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS.

Strada Batthyány 2. (Colțul str. Hunyady)

Consultațiuni: a. m. 8-10, d. a. 2-4 ore.

Consultațiuni separat pentru tuberculoși.

Altoire cu Tuberculin.

ECONOMIE.

În atențiune băncilor noastre. Pe 10 c. este convocată la Cluj, din partea uneia dintre cele două asociații regnicolare de institute de bani din capitala țării, o conferință în scopul întemeierii unei „secții ardelenne” a asociației din chestiune.

După cum suntem informați conducerea asociației și aranjatorii întrunirii din Cluj deosebită o activitate febrilă și se sforțează mult pentru a atrage în sfera lor de interese și institutele de bani române din Transilvania, invitându-le și indemnându-le în scrisori speciale a lua parte la constituirea „secției ardelenne” proiectate.

Cum institutele de bani române din Transilvania și Ungaria au în „Solidaritatea” noastră o organizație proprie, mult mai veche și mai înaintată în toate privințele, decât asociația regnicolară, ce acum voiește să opereze și în mijlocul nostru, întrarea băncilor noastre în sânul acestei asociații o aflăm cu totul superfluă și fără scop, mai ales, că fără a putea oferi avantajii mai multe decât „Solidaritatea”, ar impune băncilor noastre numai sacrificii bănești simțitoare.

Acesta este tot odată răspunsul nostru la mai multe întrebări, ce ni-s'au pus din cercurile băncilor noastre în legătură cu conferința convocată pe 10 c. la Cluj. „Rev. Ec.”

BIBLIOGRAFII.

„Cosânzeana”, revista literară dela Orăștie a apărut cu următorul cuprins (numărul 4): I. M. P.: Amintiri. I. U. Sorieșu: Șalga (poezie). Mih. Gașpar: Sub Stefan-Vodă (nouv. ist.) Aurelia Pop: Spre zări (poezie). Simion Gocan: Modern. A. Cotruș: Cu tine suflet nebunatic (poezie). T. Liviu Blaga: Influența frigului și a căldurii asupra vieții. I. N. Părvulescu: Cântec (poezie).

Spicuri literare: Andresen: Firul de in.

Flori de-o zi: Alexandru Ioan Cuza; Miron. Ca la noi la nimeni: Drumul spre fericire; Tripolitania.

Rînduri mărunte: Ofițerii români aviatori premiați: D. Nicolae Iorga; Noul Episcop Gherlei; Almanahul scriitorilor dela noi; Premiul Nobel; Firul de in.

Ilustrații: Alexandru Ciura; Alecsandru Ioan Cuza: Vedere de pe câmpul de luptă din Tripoli; Vânătoare după mașina de zburat; Biserica S. Maria Carignano din Genua.

Serisori dela redacție. — Ghicitori ilustrate.

— Bibliografie.

Prețul unui exemplar 30 bani. De vânzare la „Librăria Tribuna”.

POȘTA REDACȚIEI.

N. B. Făgăraș. În rîndul trecut am primit lămuririle d-voastră îndreptățite. Acum nu facem însă acest lucru, pentru că suntem convinși că noile lămuriri nase noi certuri și polemici, cari noi suntem datori să le potolim.

Uricani. Precum v'ați putut convinge din scris în chestia aceea două articole mai lungi prilejul instalării vom ținea, însă, și mai seama de dorințele d-voastre.

C. P. (S.). În numărul de mâine.

Poșta Administrației.

Aurel D. Papp, Socodor. Am primit abonament pe sem. II 1911.

Nicolae Băru, Otlaca. Am primit abonament. Mai aveți de solvit 5 cor. până la sfârșitul anului 1911.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu. „Tribuna” institut tipografic, Nichin și c.

Leon Tolstol.

148

RĂȘBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

Abea fu în mijlocul colinei și caii o porniră din trap în galop și fuga lor se iuțea pe măsură ce se apropiau de ublanii fugăriți de dragoni. Cei din față își întoarseră caii îndată ce-i zăriră pe husari, ceilalți se opriră. Rostow avu aceiași impresie ca în clipele când urmărea lupii la vânătoare; el dete pinteni calului său căzăcesc și se aruncă în rîndurile desordonate ale dragonilor. Mai toți dragonii fugeau; Rostow alese unul dintre ei și-l urmări. Un stufis i-se puse în cale, dar lunul său cal sări peste obstacol, și tot săltând pe șea, Rostow își zise că în câteva minute va fi pus mâna pe inamicul ce și-l alesese.

Francezul, după uniformă sa un ofițer, înainta, plecat pe gâtul calului său pe care-l izbea cu latul săbiei.

Numai decât pieptul calului lui Rostow izbi cu violență spatele calului dragonului, care fu cât pe aci să fie trîntit la pământ. În același timp Rostow fără să știe de ce, lovi cu sabia pe francez. Numai decât însă, exaltarea tânărului rus se evaporă. Ofițerul francez căzu, nu din lovitura de sabie care-l rănise ușor mai sus de cot, ci de sguduitură și de spaimă.

Rostow își opri calul și și căută dușmanul cu ochii ca să vadă dacă îl învinsese. Dragonul, cu un picior în scări și cu celălalt la pământ, se încerca să se așeze pe șea; el clipea din ochi îngrozit, ca și cum ar fi așteptat încă o lovitură și-l privea pe Rostow de jos în sus, cu oroare. Chipul său blond, tânăr, palid, pătat de sânge, avea o gropiță la bărbie, ochii lui erau albaștri și limpezi; fața sa nu era de fel marțială, el nu avea aspectul unui dușman, ci părea simplu și blând. Mai înainte ca Rostow să se fi hotărît ce să facă cu el, ofițerul strigă:

— Mă predau!

El voi să și scoată piciorul din șea, dar nu izbuti. Câțiva husari îl degajară și-l puseră pe șea. Din toate părțile oamenii lui Rostow se întorceau cu prizonieri, dar un sentiment neplăcut îi strîngea inima: un senti-

ment nelămurit pe care nu-l putea limpezi, îl copleșea chiar din clipa când isbise cu sabia pe ofițer când îl făcuse prizonier.

Contele Osterman Tolstol îl chemă pe Rostow dânsul, îl felicită de bravura sa și îi declară înștiința de faptă sa pe împăratul și că va cere pentru el crucea sf. Gheorghe.

Când îl chemă generalul, Rostow ear convins că va dojeni fiindcă începuse atacul înainte de a fi primită poruncă. Cu toate acestea felicitările generalului și gânduința unei recompense, în loc de a-l încanta îl făcuseră cum s'ar fi convenit, nu reușiră să risipească în sufletul său sentimentul neplăcut ce-l chinuia.

— Dar ce este cu mine? se întrebă el. Am făcut vre-o faptă rușinoasă? Nu, nu e asta. Atunci de ce vine acest sentiment de regret?

El zări pe prizonierii cari se aduceau; el dete lăngă francezul său, cel cu gropița în bărbie. Prizonierului era ușoară. El avu un zâmbet și-l salută pe Rostow și-l salută din mână.

Toată ziua aceea și a doua zi, camarazii lui Rostow băgaseră de seamă că el devenise tăcut și tăcut.

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Văpsire de haine. Curățare chimică
Spălare cu aburi.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite franco.

Loc deschis.*)

Onorată Redacțiune!

Față de cele publicate azi din partea d-lui Dr. Alexandru Marta avocat în Lipova într-o cestiune de onoare iscată între mine și D-sa, mă văd necesitat a da publicității următoarele două scrisori:

I.

Arad, 6 Decembrie n. 1911. Stimate Amice! Citind azi în „Tribuna“ cele publicate din prilejul publicării protocolului luat în afacerea de onoare iscată între D-ta și d. Dr. A. Marta din Lipova, prin aceasta, pentru lămurirea situației, Te rugăm să dai publicității scrisoarea noastră ce ți-am adresat deodată cu transpunerea în mâinile D-tale a protocolului luat în cestiune.

Alexandru Candrea m. p.
Vasilie Goldiș m. p.

II.

Arad, 1 Decembrie n. 1911. Stimate Amice! Transpunându-ți aci protocolul luat în afacerea de onoare iscată între D-ta și d. Dr. Alexandru Marta avocat în Lipova, ținem să repetăm declarația noastră dată la punctul III. din acel protocol, că anume noi nu am negat în numele d-tale satisfacția cavalerescă față de d. Dr. A. Marta avocat în Lipova, ci am suspendat numai această satisfacție până când d-ta te vei reabilita prin măsurile competente în fața acuzei, ce ți-s'a adus de a fi procedat într-o cauză, care stă în legătură cu afacerea prezentă, cu procedură frauduloasă. Astfel afacerea, în care te-am reprezentat, pentru d-ta deocamdată din partea noastră o considerăm de terminată conform regulilor cavaleresti.

Alexandru Candrea m. p.
Vasilie Goldiș m. p.

În fața situației, ce mi-s'a creat, neavând posibilitatea unui alt procedeu decât cel reprezentat prin mandatarii mei, — pentru noile insulte, ce mi-se adresează, sunt nevoit a-mi căuta satisfacția cuvenită pe calea legii.

Arad la 6 Decembrie n. 1911.

Dr. Ștefan C. Pop
avocat.

* Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta Redacția nu primește răspunderea.

Mulțumită.

Neputând mulțumi în parte fiecăruia dintre preestimații domni, prietini, cunoscuți și alți binevoitori, cari ne-au mângâiat cu adevărată dragoste creștinească, din prilejul năpraznicei lovituri a sorții ce ne-a ajuns prin neașteptata moarte de tot timpurie a preaiubitului și mult regretatului nostru fiu Aurel Dobrin (Delascurta), parte prin participare la înmormântare, parte condolându-ne cu graiul viu sau prin scrisori în aceste zile de grea încercare și nespusă durere pentru noi, — le exprimăm pe aceasta cale din adâncul inimii cele mai sincere mulțumite, rugând pe bunul Dumnezeu să-i ferească de asemenea grele încercări și să le răsplătească tuturora cu darul său cel cereș!

Bucium, luna lui Noemvrie 1911.

Jalnica familie.

Mulțumită publică.

La petrecerea împreună cu concert, aranjată de tinerimea universitară română din Cluj în 23 Novembre 1911, în favorul înființării societății de lectură au binevoit a trimite oferte respective a suprasolvi următorii P. T. Domni:

Oferte: Banca »Economul« 25 cor., I. P. S. D. Ioan Meșianu, Dr. Vladimir de R. pta, P. T. D.: Dr. Vasile Bianu, Dr. Zosim Chirtop, Dr. Grigorie Moldovan câte 20 cor., P. T. Domni: Dr. Nicolae Oncu, Traian Păscuțiu, Banca »Vlădeasa«, Aneta Zehan câte 10 cor., P. T. Domni: Iosif Oarga, Ladislau de Pop. Dr. Teofil Bogdan, Dr. Ilie Mariș, Dr. N. Hângănuș, Ioan Pașca, Ioan Hosszu, Vasile Ianza, Valentin Drăgan, Florian Cocian, Sándor Ágoton câte 5 cor., P. T. Domni: Valeriu Russu 4 cor. P. T. Domni: Vasile Russu, Banca »Cordiana«, Ioan Hațiegan, Filon Roman câte 3 cor.

Suprasolviri: P. T. Domni: Dr. Iuliu Pordea 100 cor., Dr. Amos Frâncu 16 cor., Dr. Ștefan Morariu 12 cor., E. Bianu 8 cor., D-na Bozac 7 cor., Dr. Ilie Dăianu, Dr. Iuliu Vicaș câte 6 cor., Petru Checices 5 cor., Augustin Cosma, G. Béres, D-na Laura Ranta, Anton Mandeal, Dr. E. Hațiegan câte 4 cor., Eliseu Moga, V. Șuteu, câte 3 cor. Ioan Dan, Dr. Petru Musca, Basiliu Podobă, Dr. Vasile Ramonțai, Petru P. Barițiu Gavril Carșai, M. Radu, Augustin Cupșa, Romul Pop, George Faragó, N. Simu câte 2 cor., Liviu Miclea, Iliescu, I. Murășan, Dr. Bardosy, Ioan Galeș, Dr. Aurel Nyilván, N. Deneș, N. Baciuc câte 1 cor.

Primească marinimoșii Domni, cari au binevoit a ne sprijini nobilul scop și cu aceasta ocaziune cele mai profunde mulțumite.

Cluj, la 3 Decembrie 1911.

Octavian Russu,
președinte.

Vasile Pașca,
cassar.

REISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

în

BÉKÉSCSABA — NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43.

Rákóczi-ut 14.

(Lângă »Apollo«).

O economă

română, află aplicare la o familie din Arad. A se adresa la administrația »Tribunei«.

Caut un practicant

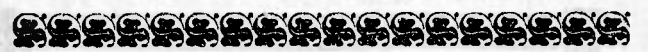
cu plată începătoare și pe lângă aplicare momentană. — A se adresa:

Wéber, bankbizományi iroda,
Világos.

Un candidat de avocat

cu practică, află aplicare momentană la subscrisul.

Dr. Gheorghe Rocsin,
avocat,
Oradea-mare (Nagyvárad).



P. T.

Subscrișii avem onoarea a face cunoscut On. public din loc și jur că prăvălia noastră de pește și fructe sudice, care există de mai mulți ani în casa noastră proprie Strada Hirschner No 4, am mărit-o introducând și

mărfuri de coloniale și delicate

Zilnic: Pește proaspăt; cafea proaspăt prăjită făină și petroleu; toffelul de brânză.

Pelângă acestea purtăm și mai departe negoțul de pește și fructe sudice.

Halva în engros dela 5 kg. în sus cu prețul de 1 coroană 30 fileri per kg., — în toată ziua proaspătă.

S'a început deja sezonul de pește sărat!

Prin mijloace suficiente și legături cu firme de primul rang suntem în plăcuta poziție a oferi Onor. public mărfuri bune și cu prețul cel mai redus.

Rugăm deci pe on. public a face o încercare și a să cîvinge de calitatea cea mai bună și de prețul redus al mărfurilor.

În speranță că On. public ne va da binevoitorul său sprijin semnăm

Cu stimă:

Frații Gingold.
Brașov.

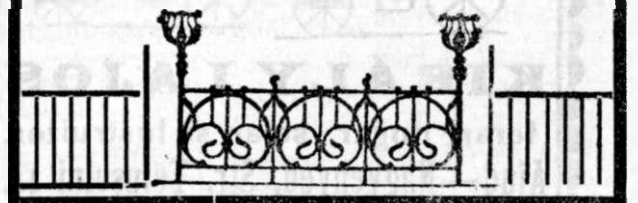


ILIE BURA,

lăcătuș artistic și pentru zidiri,
BISERICA-ALBĂ,

Strada Orșova Nr. 4. (casa proprie).

Primește ori ce lucrări de bransa aceasta precum: strîngerea cu fer a zidurilor, pregătirea de porți și garduri de fier, balcoane, trepti, îngrădiri de morminte, cămine și cuptoare etc. executate artistic și prompt. Primește totodată spre efectuare toffelul de reparaturi atîngătoare în bransa aceasta pelângă preturi ieftine și serviciu pu ictual.



Desfacerea ieftină a firmei

ASZÓDY

ORADEA-MARE,

Strada Kossuth, (Palatul-Sas).

În vederea sărbătorilor de Crăciun, aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că au sosit noi transporturi de articole sudice și anume: *Curmale* calitatea ce mai bună, *malaga* și *smochine*. *Castane de Tirol*, *alune italienești*, și *nuci de Cocus*, *portocale dulci*, *lămâi coapte*, *fructe zaharisite*, *prăjituri pentru ceai*, *ceai chinezesc* cea mai fină calitate. *Rum englezesc și francez*; toate cu prețuri moderate. — Mare asortiment în *bomboane de Crăciun*, *cafea prăjită*, totdeauna proaspătă, diferite compoziții din 8 feluri. — Faceți comandă de probă!

Cu stimă:

ASZÓDY MIHÁLY,

importor de cafea, ceai, bomboane și fructe sudice.
Nagyvárad. — Telefon 635.

Gine voiește
rachie curată

să se adreseze direct la firma cea
mai mare românească

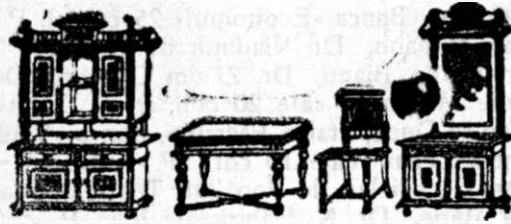
Greciun & Voda
din Lușoș,

care dispune de căzării mari pro-
prie în Bănat și Ardeal.

MAGAZIN DE MOBILE

Joan Réthi

șimplar artistic pentru edificii și mobile, în
Sibiu — N.-szeben, Elisabetg. 20.



Primesc ori-ce lucrări pentru aranjamente de
școale, biserici, magazine, birouri și
locuințe, deasemenea pentru clădiri, lucrări
în cel mai modern stil, pe lângă livrare
promptă prețuri moderate și din material uscat.
Desemne și proiecte fac grabnic și gratuit.

KUN ENDRE,

atelier cu mașini electrice pentru
ascuțire artistică și homoru.

SZATMÁR,

casa-Lévy, vis-à-vis
de Tribunal.

Se recoman. pentru pre-
gătirea și ascuțirea oricărui
soi de cuțite, ca cuțite pen-
tru cășapie și bucătărie, pen-
tru masă și bricege, unelte
pentru ciobotari și cojocari
precum și ascuțirea bricelor
pre lângă prețuri convena-
bile și execuție ireproșabilă.

La trimiterea a 6 brice barbierilor
le socotesc taxa numai pentru 5.

Ciobotari, ATENȚIUNE! Pantofari

AUREL BRINZAY

fabricant de unelte,
BUDAPEST, VIII., Losoncy-utca 18



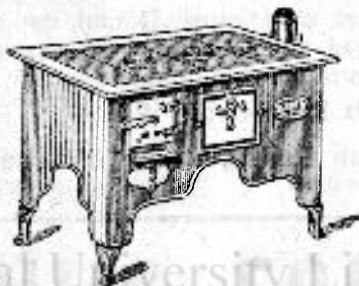
Pregătește totfelul de unelte pentru
ciobotărie și pantofărie.

Catalog trimis gratis și franco.

Fabrica de prăjitoare de cafea și căminuri brevetate a lăcătarului

IFJ. FAZAKAS FERENCZ
Szepsiszentgyörgy, Gróf Mikó-u. 18.

Recomandă on. public prăjitoarele de cafea brevetate și căminurile
(șparhert) recunoscute de cele mai bune, dintre
cari până acum s'au comandat peste 400 bucăți.



Primesc și esecut pelângă prețuri moderate orice
lucrări de strungărie în fier, repararea mașinilor și
mechanismelor de fier, a casselor etc. pelângă garanție.

Trimite franco fiecăruia care se referă la ziarul
acesta prețurent despre prăjitoarele și căminurile
sale brevetate.



KIRÁLY LAJOS

ferar, dogar, șelar și lustruitor.
Aiud—Nagyenyed, Str. Teiușului 14.

Recomandă uzina sa înlocuită cu pu-
teri motorice și lucrative bune, pentru
prepararea articolelor de ferărie, șelărie
și lustruire cu prețuri ieftine, dispunând
de un serviciu prompt, execuție modernă.

MOTOARE ȘI LOCOMOBILE

cu olei brut, dela 4—100 HP.

Motoarele mele patentate au regulator cen-
tral și mecanism de așezat cu mâna. —
În urma arderei regulate a oleiului, motoa-
rele nu produc nici un miros nepăcut. —

Nu trebuie curățit des!

Spese de funcționare pe oră 1 1/2 filer.

Surányi Viktor,

inginer-mechanic diplomat.

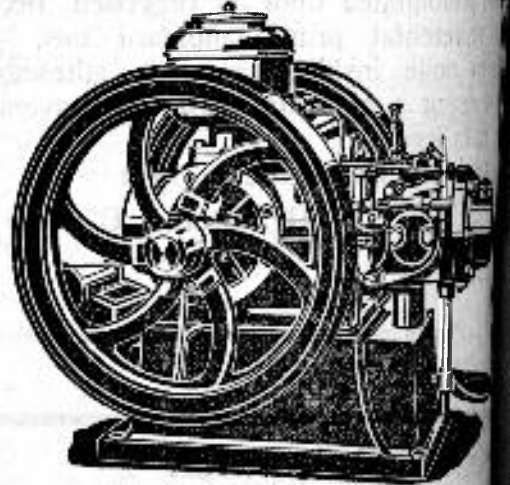
Budapest, VI., Lázár-utca 18.

(Indărătul Operei)

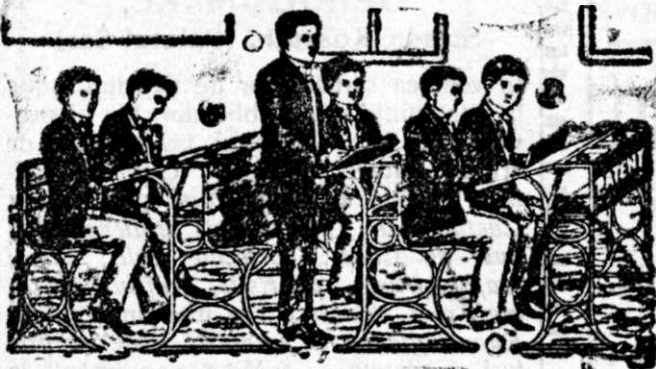
Condițiuni favorabile.

Prețuri ieftine.

Intermediarii primesc recompensă.



Motoare cu benzin și gaz.



școalelor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune ma-
teriale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se lfe-
rează numai de către firma

Bernhardt Rezső utóda

Brassó, str. Neagră nr. 33.

— Tot școlo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării. —

Cele mai moderne
mobile de
fier și aramă
și cele mai practice
bănci higie-
nice de școală

și mobllarea lo-
cuințelor, hotele-
lor, spitalelor și

Nici o fabrică de gra-
mafoane și cufoane nu
poate să lifereze mai
ieftin ca



Reich Aladár,

atelier de instrumente muzicale.

Budapest, VIII., Népszínház-u. 277.

Catalog gratuit.

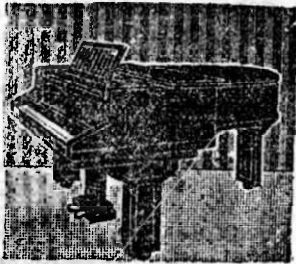
Pianuri sau Harmoniuri

se cumpără mai bine și ieftin în cunoscutul și solidul magazin de pianuri și harmoniuri

V. Heldenberg, Sibiu Strada Clășiei 9.

(vis-à-vis de Hotelul Impăratul Roman).
Instituit la anul 1867 ca 1-a prăvălie de pianuri în Transilvania.

Mare depozit de instrumente nouă și întrebuințate: pianuri, pianine, harmoniuri cu prețurile originale de fabrică. Sortiment bogat de pianuri de închiriat. — Plătire în rate după dorință. Pianuri vechi să primesc ca schimb.



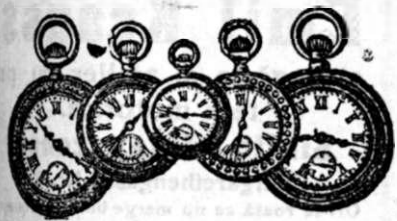
H. Miklós J.

ciasornicar,

Sibiu — Nagyszeben, Reispergasse 11

Cea mai ieftină sursă de cumpărat a toffelul de

CIASORNICE



de buzunar și de părete și ciasornice deșteptătoare, precum și articli opuci. Prăvălie de obiecte de aur și argint signate oficios.

Toate reparaturile se execută prompt și cu garanță.

Georg Barthelmie

mechanic

Brașov, Strada Porții Nr. 41.
(Colțul dela strada Sfântului Ioan).

Atelier pentru mașini, de scris, socotit, dictat și de cusut, apoi pentru aparate electrice și fizice, lampe electrice de buzunar, gramafone, plăci, ace, hârtie — de copiat și diferite utensilii. —

Telefon 380.

— Instructor pentru scris la mașină. —



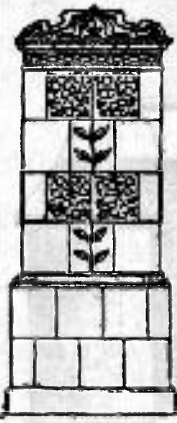
Pregătesc cupatoare de teracotă,

căminuri, vase, glastre,
cu prețuri moderate.

Pentru durabilitatea lor garantez. Primesc și repararea cupatoarelor vechi și în provincie. Rugând sprijinul mult onoratului public:

Magyar István,

fabricant de căminuri și articole de lut
Temesvár-Gyárvaros, Kém-u. 16.



Ioan Haag

tăietor de pile

Timișoara-Josefin, Fröbel-u. 48.

Recomandă ferarilor și comercianților
atelierul său de tăiat pile

bine aranjat, unde se pregătesc pile mici și mari din oțel vărsat de prima calitate ș. a.

Primește spre scobire pile mici și mari vechi și noi, pelângă prețuri ieftine.

Comandele se execută grabnic și prompt



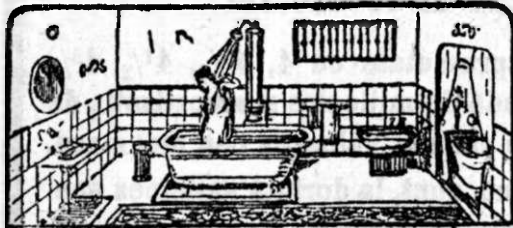
EDUARD LEXEN,

tinichigiu și antepriază de instalațiuni

Brașov, Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Prăvălie: Strada Gabel Nr. 2.

Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la edificii, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru gheață, vase pentru spălat și altele. Specialist în apaducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie.



Lampe de carbid de toffelul dela 3 coroane în sus. — —

Engroșiștilor li-se dau rabat.

Depozit bogat în vâni de scaldat, cămine, closete etc.

Serviciu conștiinșios. Prețuri moderate. Reparație promptă.

Magazie de articlii pentru biserci și preoți.

GEORGE JANCOVICI, ARAD,

Forray-utca 2.

Postavuri de re-
verenzi-, brîuri
preoțești-, roșii,
vânate și negre.

Aduc la cunoștința onoratului public, că au sosit
noutățile de foamnă și de iarnă
în stofe, mătăsuri, delainuri, zefyruri, cretoane,
batisturi, — ciorapi împlețiți în temniță — și
multe alte articole cari nu se pot toate înșira.

Cea mai bogată
magazie în articli
pentru sfintele
biserci și preoți.

Schwalb Adolf fia Vilmos

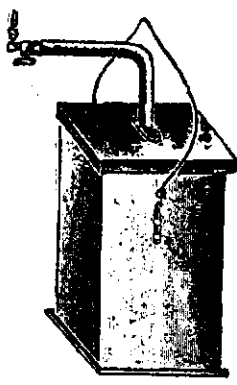
tinichigiu și arămier.

Budapest, VII. Verseny-u. 8.

(Colțul străzii Murányi)

Pregătește totfelul de lucrări de tinichigiu, articole pentru bucătărie și gospodărie, unelte pentru stupărie, vase pentru miere. Fabricate de specialitate: măsuri de litru din tinichea albă ori nickel, canele pentru olei, lack ori petrolu. faclă, lămpi de carbid și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani.
Catalog trimis gratuit și franco.

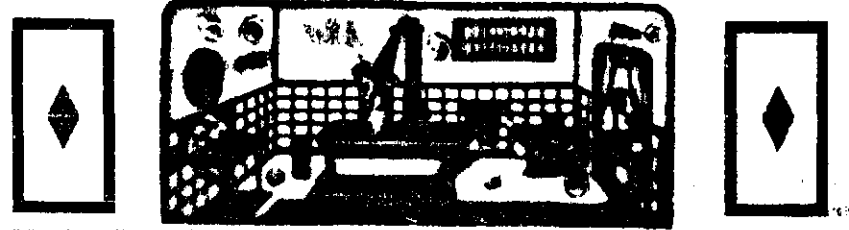


Rudolf Hiller, lăcătuș artistic și pentru edificii,

Sibiu—Nagyszeben,

Atelierul: Rosenfeldgasse 6/a; Locuința: Wagnergasse 23

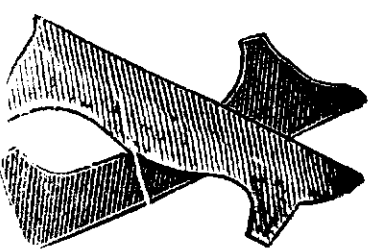
Primește lucrări de lăcătușerie, precum: grilaje la case noi, porți trepte, balcoane, îngrădituri la grădine și morminte. Casse de bani contra focului în ori-ce execuție. Telefoane de casă, telegrafe și sonerii electrice, apoi, apaducte, aranjament pentru camere de baie, closete și fânâni cu pompă pe lângă prețuri moderate și execuție artistică. Ori-ce reparaturi se efectuează repede cu prețurile cele mai ieftine și pe lângă garanță.



J. Gottstein, fiul, prăvălie de piele și Nagyszeben, Kleiner Ring 5. accesorii pentru in-

dustria de cojocărie,
curelărie și ciobotărie

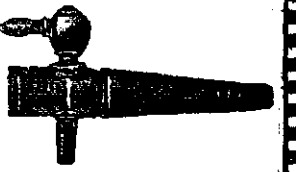
Mare depozit de diferite piei lucrate în țară și străinătate. — Specialități de piele. Piele lucioasă și șurțuri de piele. Tălpi Vachè și opinci. Fețe pentru cisme și ghețe. Ață pentru ma-



șină și cusut. Sfoară de cusut albă și colorată. Tort diferit. — Pâslă, barchet, pânză, tălpi de pâslă și asbeih, garnitură de gumă și ciorapi de gumă. Șireturi și postav de curățit ghețele. Cuie de lemn americane. Calapoade pentru ghețe și cisme. Cremă și lac și diferite articole.

Premiat la expoziția industrială din Sibiu în 1903.

Roate de tors

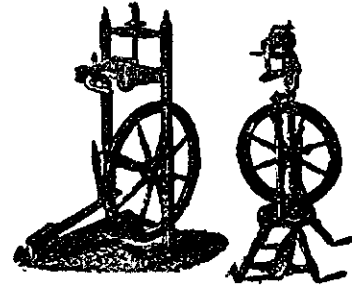


din material uscat și mers liniștit, pe lângă garanție, să
află de vânzare la

Emil Krauss,
strungărie și atelier cu pu-
tere motorică.

Sibiu—Nagyszeben,
Margarethengasse Nr. 5.

Ori-ce roată ce nu merge bine să primește
înapoi.



Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad
cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4¹/₄, 4¹/₂, 4³/₄
și 5⁰/₀, pe lângă div. tendă de mijlocire și amortizație de
interese corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipes spe-
sele de întabulare, convertex datorile de interese mari.

— Resolvare grabnică, serviciu prompt —

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului
Bichis, Gyula, Claba.

ARAD, Karolina-utca 8. (Casa proprie.)

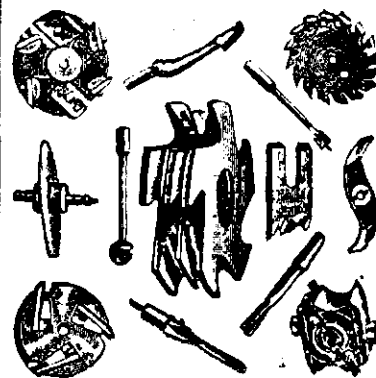
(Lângă filiala Poștei.)

Prisesc pe lângă onorar acuzitorilor de afaceri abili
și demni încredere.

Prima fabrică ungurească de cuțite de
mașini și unelte de oțel. Fondată la 1859.

Bartusek Károly

Budapest, VI. ker. Dávid-utca 10. sz.



Singurul specialist în Un-
garia pentru fabricarea de
unelte mecanice pentru lu-
crarea lemnului.

Uneltele mele taie ca
OTRAVA

și se potrivesc la ori-ce ma-
șină pentru lucrarea lemnu-
lui, pentru-că sunt fabricate

din oțel de cea mai bună calitate. Astfel sunt: *cuțitele pentru rîndele de mașini, scobitoare; capete de cuțit, ferestraie de mână (horony) și lungime; sfredele pentru sfredelirea de găuri adânci; cuțite de sfișiere, unelte pentru sfredelire, crepare și fabricarea de cepuri, cu un cuvânt totfelul de unelte mecanice pentru lucrarea lemnului.* — Preface și osiile țitoarelor de cuțite în patru colțuri, oprite de serviciul superior de industrie, în osie cilindrică și fabrică, după comandă, **nouă osii cilindrice pentru ținerea cuțitelor. Cuțite pentru compactorii.**

Ori-ce deslușiri se dau în cel mai scurt timp.